Lodzer Tageblat № 42

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאדזשער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47.

מיטוואך, פ' תרומה, א' אדר תרצ"א | 18 lutego 1931 r. | 24-טער יאהרגאנג

פראפ. ווייצמאן אפגעפאהרען קיין א"י

דער רושם אין א"י פון דער ענגלישער רעגירונגס-ערקלערונג

ד"ר ווייצמאן אפגעפאהרען קיין ארץ-ישראל

לאנדאן, 17 פעבר. (יטא) ד"ר ווייצמאן האט פאר זיין אפפאהרען קיין א"י זיך געזעגענט מיט מאקדאנאלד'ן. אייך מאקדאנאלד פאהרט די טעג אפ אויף אורלויב.

ד"ר רושם פון מאקדאנאלד'ס בריף אין דער יודישער וועלט

לאנדאן, 17 פעבר. (יט"א) דעפ. יצחק גרינבוים, וועלכער ווילט איצט אין לאנדאן האט ערקלערט, אז הגם מאקדא-נאלד'ס בריף שאפט אפ פיל מיספער-שטענדנישען, בעדייט ער אבער נישט קיין נצחון פון יודישען פאלק. דער קאמף דארף דעריבער נישט אפגעשטעלט ווע-רען.

ירושלים 17 פעבר. (יטא) „דואר היום" שרייבט, אז מאקדאנאלד'ס בריף גיט נישט קיין פולע קאמפענסאציע פאר אלע שאדענס, וואס יודען האבען געהאט. דער בריף איז א פעולה נישל מיט ווייצמאן'ס איינפלוס נאר פון יודישען פאלק.

מאקדאנאלד'ס בריף בענייט די באלפור-דעקלאראציע

וואס זאגען די אראבער צו דער נייעסטער א"י פאליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג?

ירושלים, 17 פעבר. (יטא) דער יט"א-פארשטעהער האט געהאט א גע-שפרעך מיט'ן גענעראל-סעקרעטאר פון דעם אראבישען עקזעקוטיוו וועגען מאק-דאנאלד'ס בריף צו ד"ר ווייצמאן.

ער האלט, אז מיט דעם אינצינגען בריף איז אנגולירט געווארען דאס לעצ-טע „ווייס-בוך". דער דאזיגער בריף שאפט פאר די יודען אזעלכע רעכט, וואס זיי האבען ביז איצט נישט געהאט. מאק-דאנאלד איז א ווערקצייג אין די הענד פון ד"ר ווייצמאן און אנדערע אייראפע-אישע יודען.

אינם בריף צו ד"ר ווייצמאן ווערען בערירט די רעכט פון די אראבישע פויע-רים, וואס מאכען אויס 7.5 פראצענט פון דער בעפעלקערונג אין לאנד.

ירושלים (יט"א) דער אראבישער עקזעקוטיוו האט זיך געווענדעט צו סער טשענסעלאר, אז ער זאל זיי אויפנעמען אויף אן אודיענץ. זיי ווילען אים אפ-געבען א פראטעסט געגען מאקדאנאלד'ס בריף.

די אראבישע פרעסע האלט, אז דער בריף בעטייל די באלפור-דעקלאראציע. דער קאמף וועט אויפסניי פערשארפט ווערען.

ניו-יארק, 17 פעבר. (יטא) די אלגעמיינע פרעסע האט זיך נאך נישט ארויסגעזאגט וועגען מאקדאנאלד'ס בריף. פון דער יודישער פרעסע האט דער „טאג" פערעפענטליכט אן ארטיקעל, אין וועלכען ער שרייבט, אז צווישען לארד פאספילד'ס „ווייס-בוך" און מאקדא-נאלד'ס בריף איז נישטא קיין שום חילוק. דער אונטערשייד איז נאר אינם אפקלייב פון ווערטער, וועלכע בנידע געברויכען.

—0—

קאנפערענץ פון גאנדי'ן מיט'ן וויצע-קעניג פון אינדיען

לאנדאן (ספ.) היינט איז פארגע-קומען די קאנפערענץ פון גאנדי'ן מיט'ן וויצע-קעניג פון אינדיען. גאנדי האט ערקלערט, אז ער בעשטעהט דורכאויס אויף זיין פאדערונג, אינדיען זאל האבען א אייגענע ארמעע.

אגראר-מיניסט. געגען תבואה-אימפארט

מען גרייט זיך שוין געשמאק צו דער פארשטעהענדער קאנסטיטוציע-דעבאטע אין סיים

רעגירונג וועט נישט ערלויבען ארייינפיהרען קיין תבואה

ווארשא (טעל.) היינט איז פאר-געקומען א זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים סענאט. דער אגראר-מי-ניסטער האט אויף דער זיצונג ערקלערט, אז די רעגירונג וועט נישט ערלויבען אריינפיהרען קיין תבואה פון אויסלאנד. ווייטער האט ער ערקלערט, אז פוילען האט הוי-יאהר צוגעשטעלט געפאשעטע פערד קיין בעלגיען, וואו זיי ווערען פער-וועגדעט פאר דער וואורשט-אינדוסטריע.

קאנסטיטוציע-פראיעקט אין סיים

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די קומענדיגע זיצונג פון סיים וועט פארקומען ערשט דעם 24 ה. ח. ווארשיינליך וועלען זיך דאן אנ-הויבען די דעבאטען וועגען ענדערן די קאנסטיטוציע.

איז סיים איז פוסט

די דעפוטאטען פראווען „אסטאטקעס"

ווארשא (טעל.) אין סיים-בנין איז היינט א גאנצען טאג געווען פוסל. קיין שום סיים-קאמיסיע מיט'ן אויסנאהם פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים סענאט האלט נישט אפ קיין זיצונגען.

אין די קולוארען זעהט מען נישט קיין שום דעפוטאט און סענאטאר, ווייל ווי מען שמועסט איז נעכטען ביים סיים-מארשאלעק שווינטאלסקי א גאנצע נאכט געפראוועט געווארען אויף א גאר פרעה-ליכען אופן די „אסטאטקעס" און היינט א גאנצען טאג שלאפען די דעפוטאטען נאך דער אפגעהוליעטער נאכט.

מאיאר קובאלא אפעלירט

ווארשא (טעל.) דער אדוואקאט פון בעריהמטען פוילישען אקטיאן-פליהער מאיאר קובאלא, וועלכער איז ווי בע-קאנט פארוגע וואך פערמשפט געווארען אויף א יאהר תפיסה און דערוועטערט צו ווערען פון אפוצירען-קארפוס פאר שרייבען אנאנימע בריף געגען שעף פון לופט-פליהער דעפארטאמענט, האט היינט אפ-געגעבען א אפעלאציע אויפ'ן אורטייל דעם העכסטען מיליטערישען געריכט.

צו פערמיטעו

2 וואוינונגען

דירעקט פון ווירט, 1 וואוינונג פון 2 שטובען מיט א קיך פולקאם רע-מאנטירט. 1 וואוינונג 1 שטוב מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף באזארנא 7. דער הויז-וועכטער וועט אנווייזען.

קירזשנער מייסטער אין לאדז

היינט מיטוואך, ד. 18-טען פעברואר 7.30 אוונט קומט פאר אין לאקאל פון יובילייער-צעך, זאוואדזקא 4,

די ענטגילטיגע פעראייניגונגס-פערזאמלונג

שטעלט אייך אלע ווי איין מאן קיינער פון אייך טאר נישט פעהלען

די אויסגעוועהלטע קאמיסיע

פון ביידע „צעכען"

הוי, נפלה עטרת ראשנו

בלב קרוע ומורתח אנחנו מודיעים על האסון הגדול שקרה לנו בהלקח מאתנו נזר ראשנו אבינו, בעלי, חותננו וזקננו הרב החסיד, המופלג והמפורסם בצדקתו

מוה' ר' מאיר בונם ב"ר דוב בעריש ז"ל הכהן נייהויז

ביום א' דר"ח אדר בשנת ס"ג לימי חייו.

ההלוי' תהי' יום ד' תרומה ב' דרח' אדר בשעה 12 בצהרים בדיוק מבית האבל רחוב שקולנה 28.

משפחתו המתאבלת

בעינים זולגות דמעות

מודיעים אנחנו בזה ע"ד האבדה הגדולה שאין לו חלופין בהלקח מאתנו אחד מהמיסדים הראשונים וחבר הועד של הישיבה הקדושה „בית אברהם" על שם כ"ק אדמו"ר שר התורה הג"הק זצלל"הה מסאכאטשאב, הרב החסיד המצוין במעלותיו ובמדותיו התרומיות

נ"ע מאיר בונם הכהן נייהויז

תלמיד מובהק של אדמו"ר זצלל"הה בע"מ ס' „אבני נזר" „ואגלי טל"

כל חברנו מתבקשים לבוא לחלק לו את הכבוד האחרון. ההלוי' תהי' היום יום ד' תרומה ב' דר"ח אדר בשעה 12 בצהרים מבית האבל רחוב שקאלנא 28.

המשתתפים בצער משפחתו

ועד ישיבת „בית אברהם"

פאנסקי 1.

ברוך הבא

מיט פרייד בעגריסען מיר אונזער עהרען מיט-גליד און מיטגליד פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע ה' **נתן פערסיל** צו זיין איבערקומען די גליקליכע אפעראציע און מיר ווינשען איהם א ווייטערדיגע טע-טיגקייט לטובת אונזער פעראיין בפרט און פון זיין איבערגעגעבענע פילאנטראפישע ארבייט בכלל.

מיט אכטונג

די פערוואלטונג פון גמילת חסדים

גלובנע 62

ברוך הבא

הננו אומרים לגבוע סלקי לכבוד האי גברא רבא יקר רוח ונדיב לב איש הנכבד המצוין במעלות עוסק בצרכי צבור באמונה מר **נתן פערסיל** יח"י

ויהי רצוא שתה"י בואתכם לשלום ביחד עם רפואה שלימה

המברכים

שמואל שטרויסמאן

יוסף פריימאן

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין הייסגעליבטע און אונפערגעסליכע פרוי, מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע

נ"ע יענטע אשת ר' ישעי נ"י

זילבערשאץ

אין עלטער פון 46 יאהר

די לוי' קומט פאר היינט מיטוואך, ב' דר"ח אדר תרצ"א 1 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז, מלינארסקא 14, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

בלב מלא צער ויגון הננו מודיעים ע"ד האסון הגדול שקרנו בהלקח מאתנו עטרת ראשנו האיש הישר באדם, המופלג בתורה המצוין במדותיו ובמעלותיו התרומיות נ"ע

ישראל ב"ר זלמן ז"ל יאאכימאוויטש

בשנת הששים וחמש לחייו.

ההלוי' תהי' היום יום ד' ב' דר"ח אדר תרצ"א בשעה 3 אח"הצ מבית הטהרה.

השרוים בצער עמוק ובאבל קודר:

אשתו, בניו, בנותיו, כלותיו חתניו ונכדיו

א פראנט-צימער

(פאר אן אונפערהייראטען)

(באלד פון קארידאר) מיט א בעזונדערן איינגאנג און אלע בעקוועמליכקייטען ביי אן אנשטענדיגער פאמיליע פון זאפארט איבערצוגעבען. צו ערפאהרען אין אד-מיניסטראציע פון „ל. ט." אונטער „פראנט צימער".

Gabinet dentystyczny

E. FUCHS

Nawrot 4, tel. 127-31

czynny.

Dr. **A. Mazur**

ווסכאדניא 67, — טעל. 166-01

נעמט אן פון 10 — 1.30 און פון 4 — 6 אוונד

Dr. Niewiażski

צוריק געקעהרט

ספעציאליסט

פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען אוי עלעקטרא-טעראפיע אנאליזען.

פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

אנדזשעיא 5 טעל. 159-40

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 9 ביז 1 א זייגער נאכמיטאג.

שפאניעז צווישעז רעוואלוציע און דיקטאטור

אין גאנצען לאנד ערקלערט געווארען קריגס-צושטאנד

פון שפאניען קומען ווידער אן גרויסען פון רעוואלוציאנערע אויפברויזען, גאסען-קאמפען און מאסען-שטרייקען. און מען הערט שוין ווידער גאנץ דרייסטע פאדערונגען, אז דער קעניג זאל אבדיקירען. ווי די לעזער געדענקען האט זיך שוין אין דעצעמבער פון פאריגן יאר אפגעשפילט אין שפאניען א קליינע מיליטערישע רעוואלוציע געגען קעניג און געגען דער דיקטאטור. דער פרעמיער-מיניסטער גען. בערענגער האט אבער בעהערשט די לאגע, דער אויפשטאנד איז געווארען אונטערדריקט, די צובונטעוועטע אפיצירען זענען צושאסען געווארען, און די פיהרער פון דער רעפובליקאנישער פארטיי האט ער איינגעזעצט אין תפיסה. אבער דא איז געשעהן דאס וואונדער, וואס טרעפט זיך מיט'ן רוב פאליטישע ארעסטירטע. דאס פאלק האט זיי בעטראכט פאר קדושים, פאר מארטירער און עס איז לכבוד זיי איינגעארדענט געווארען ריזיגע מאניפעסטאציעס פאר די מויערן פון די תפיסות, און פיינדליכע מאסען-דעמאנסטראציעס פאר'ן קעניגליכען פאלאץ מיט אויסרופען: טויט דעם קעניג!

דער גענעראל בערענגער, וועלכער האט מיט א יאהר צוריק איבערגענומען די מאכט נאך דעם דיקטאטאר פרימא דע ריווערא, האט געשפילט מיט'ן פאלק ווי א קאץ מיט א מויז, צוגעזאגט כלערליי פרייהייטען און זיינע הבטחות מקיים געווען, יעדע פאר וואכען איז געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען. דאס מיליטער איז געווען צובונטעוועט און ס'איז שוין אפילו געקומען צו דעם אז גען. בערענגער האט געמוזט אראפברענגען א אפטיילונג פון שפאנישען פרעמדען-לעגיאן פון מאראקא, כדי אונטערצודריקען די בונטען פון אייגענעם נאציאנאלען שפאנישען מיליטער. דאס האט פערשטעהט זיך נאך מעהר אויפגערעגט די געמיטער. און אט ביי אזא שטימונג אין לאנד האט גען. בערענגער אויסגעשריבען וואהלען צום פארלאמענט אויף דעם 1. מערץ 1931.

די אפאזיציע האט ארויסגעלאזט א קאמוניקאט, אז אין דער צייט, ווען אין לאנד הערשט בעלאגערונג-צושטאנד וועלען זיי בויקאטירען די וואהלען. גען. בערענגער האט זיי דערויף געגעבען זיין עהרען-ווארט, אז די וואהלען וועלען זיין ריינע, עס וועט נישט געמאכט ווערען קיין שום דרוק פון דער רעגירונג. יעדער וועהלער וועט קענען וועהלען און אגיטירען פאר וועמען ער ער וועט נאר וועלען.

די אפאזיציע האט זיך אבער נישט בעגנוגענט מיט דער הבטחה פון גען. בערענגער. זי האט געפאדערט געהעריגע גאראנטיעס, אז עס וועלען טאקע נישט פארקומען קיין רעפרעסיעס ביי די וואהלען און די וויכטיגסטע גאראנטיע איז די.. אבדיקאציע פון קעניג. דערויף האט אבער דער דיקטאטאר נישט געקענט איינגעהען, ווייל זיין אויפגאבע איז דאך אינגאנצען געווען צו שיצען דעם קעניג. דער דיקטאטאר האט זיך דאן ווידער געכאפט צו די אלטע מיטלען, דערשטיקט די פרעסע, פערבאטען מיטינגען און פערזאמלונגען. און געשלאסען די הויך-שולען צוליב דער רעוואלוציאנערער טעטיגקייט פון די סטודענטען. דאס האט פערשטעהט זיך נאך מעהר צופלאמט דאס פייער פון דער אפאזיציע, און אלע אפאזיציאנעלע פארטייען אנהויבענדיג פון די סאציאליסטען ביז די מעסיגע ליבעראלען האבען ערקלערט, אז זיי וועלען זיך נישט בעטייליגען אין די וואהלען

אבער דערמיט אליין האט זיך נאך נישט געענדיגט. די סאציאליסטען און די רעפובליקאנער האבען געמאכט אלע פארבערייטונגען צו א גענעראל-שטרייק אין גאנץ שפאניען, וועלכער זאל אויסברעכען 2 טעג פאר די וואהלען.

די רעגירונג איז דערויבער געווען געצוואונגען אפצולעגען די וואהלען אויף א „קורצער צייט". אבער דערהויפט איז די אטמאספערע געווארען אלץ היציגער און היציגער.

דאס מיליטער איז שוין אינגאנצען רעוואלוציאניזירט. און די וואס קענען די לאגע, שמועסען פעסט, אז אין א ליצטער טאג וועט דער קעניג מוזען אבדיקירען און עס וועט ערקלערט ווערען א רעפובליק.

ווי די לעצטע דעפעשען מעלדען, האט זיך די לאגע דארט אינגאנצען געענדערט.

מאדריד (ספ.) אין לאנד איז ערקלערט געווארען קריגס-צושטאנד. אלס דיקטאטאר זאל ווידער בעשטימט ווערען גען. בערענגער.

מאדריד (ספ.) די לאגע פערשארפט זיך בסדר. עס מעהרען זיך די בעווייזען, אז מ'גרייט זיך צו א מיליטערישער דיקטאטור. מארגען רעכענט מען זאל אויסברעכען א גענעראל-שטרייק אין גאנץ שפאניען. דערונטער פון די באהנען און אלע וויכטיגע ערנעהרונגס-אונטערנעהמונגען. די לאגע איז דערמיט נאך ערנסטער, ווייל עס איז נישט זיכער, צו די ארמעע איז איבערלוך געשלאסען. דער קעניג איז ענטשלאסען צו בלייבען אויף זיין פאסטען ביז'ן לעצטען מאמענט.

מאדריד (ט) ווער קעניג האט היינט געפיהרט ענטשיידענדע געשפרעכען מיט פערשידענע גענעראלען און מיט זייער הסכמה זיך ענטשלאסען נאך היינט נאכ'ן אנקומען פון דער קעניגין קען פאריז צו ערקלערען מיליטערישע דיקטאטור. דאס דירעקטאריום זאל בעשטעהן פון די גענעראלען גאוואלקאנטי, סארא און בארערא.

עס איז אבער נישט אויסגעשלאסען, אז דאס זאל בלויז זיין א מאנעוור מצד'ן קעניג, כדי אזוי ארום צו צווינגען די געגנער פון דער מאנארכיע צום אפענעם קאמף. און פערשידענע פונקטען פון מאדריד זענען היינט אויפגעשטעלט געווארען קוילען-ווארפער.

מאדריד (ט) נאכדעם ווי סאנכעז גווערא האט זיך אפגעזאגט פון דער מיסיע צו בילדען דעם קאבינעט, האט ער פארגעשלאגען דעם קעניג די מיסיע איבערצוגעבען דעם פיהרער פון די ליבעראלען געלקוי-ארעס אלווארעז, אבער נאכ'ן בעזוך פון לעצטען ביים קעניג, איז בעקאנט געווארען, אז ער האט אוהם די מיניס[טער-פרעזידענטשאפט] נישט איבערגעגעבען.

היינט הויבט זיך אן צו דרוקען

אין „לאדזשער טאגעבלאט"

א נייע אינטערעסאנטע קאפיטעל פון די

איבערלעבענישען פון א לאדזשער דעטעקטיוו

— א. נ. —

„דער פערברעכערישער אינזשיניער"

די „איבערלעבענישען פון א לאדזשער דעטעקטיוו" האבען ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס צווישען די ברייטע לעזער-קרייזען. דאס נייע קאפיטעל ליי ענט זיך מיט דער גרעסטער שפאנונג.

סענסאציאנעלע ארעסטען פון באנק-דירעקטארען אין לאנדאן

לאנדאן (ט) דא איז היינט פארגעקומען א סענסאציאנעלע ארעסט פון איניגע שאטלענדישע באנק-דירעקטארען וואס האבען פערשווינדעט פיל געלדער פון אויסגעקויפטע אקציעס.

אעראפלאן ארייננעפאלען אין ים

לאנדאן (ט) נעבען סינגאפור איז ארייננעפאלען אין ים א ענגלישער באמבען-אעראפלאן. צוויי אפיצירען פליהער זענען אומגעקומען.

א חרם אויף רעמארק'ס בוך „אויפ'ן מערב-פראנט קיין נייעס"

דרעזדען (ט) דער זאקסישער לאנדטאג האט דורכגעפיהרט אנגענומען דעם פארשלאג פון די הוטלערוסטען, געגען די שטימען פון די קאמוניסטען, סאציאל דעמאקראטען און מלוכה-פארטיי צו בעזייטיגען רעמארק בוך „אויפ'ן מערב-פראנט קיין נייעס" פון אלע שולען און צו פערבאטען די שול-ביבליאטעקען צו האלטען ביכער אזעלכע, וואס מאכען חוזק פון דער פריהערדיגער דייטשער ארמעע.

געשטארבען א טאכטער פון מאיר בער

בערלין (ספ.) דא איז געשטארבען א טאכטער פון בעריהמטען יודישען קאמפאזיטאר מאיר - בער.

גרויסע שניי-שטורעמס אין פוילען און מיטעל-אייראפא

ווארשא (טעל.) אין משך פון די לעצטע טעג זענען אין איינוגע געגענדען פון פוילען אנגעפאלען געריכטע שנייען. ערטערווייז איז די באהן-קאמוניקאציע איבערגעריסען געווארען.

ווין, 17 פעבר. (ספ.) אין עסטרייך, אונגארן, שווייץ און רומעניען זענען די לעצטע טעג געפאלען געריכטע שנייען.

ריגא, 17 פעבר. (ספ.) פון אוקראינע קומען אן ידיעות וועגען מורא'דיגע שניי-שטורמען.

אין דאנער קאנט איז די באהן-קאמוניקאציע אינגאנצען איבערגעריסען געווארען.

געכאפט באנדיטען, וואס האבען בערויבט א ווארשאווער יובליר

ווארשא (טעל.) היינט האט פאליציי געכאפט די באנדיטען, וואס האבען בערויבט דאס יובעליען-געשעפט אויף אסאלינסקא גאס. דעם צוגערויבטען ברילאנט האט מען געפונען איינגעגראבען אין דער ערד.

ארבייטסלאזע בעפאלען סוחרים

קאסנאוויץ (מעלשפאניש) פער בעגעהענדע סוחרים זענען א הינטער-געסעל בעפאלען געווארען פון ארבייטסלאזע, וועלכע האבען זיי געוואלט בערויבען. די סוחרים האבען גענומען אנטלויפען, אבער די אנפאלער האבען זיי נאכגעיאגט. איינער פון די סוחרים האט דאן אויסגעשאסען פון א רעוואלווער אין דער לופט, ווען דאס האט אויך נישט געהאלפען, האט ער אויסגעשאסען אין די אנפאלער און איינעם פון זיי דערהרג'עט. פאליציי האט שפעטער ארעסטירט 5 פון די אנפאלער און געגען סוחר צוליפס געשטעלט א פראטאקאל.

לאדזשער שטאט-ראט זאל פונאנדערגעלאזט ווערען אין מערץ

אין די לאדזשער פאליטישע קרייזען שמועסט מען שטארק, אז נאכדעם ווי דער שטאטישער בודזשעט פאר 1931 וועט בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן שטאט-ראט, וועט דער שטאט-ראט פונאנדערגעלאזט ווערען. דאס זאל געשעהן סוף מערץ ד. י.

אפעל צי'ן פון די פער'משפט'ע אין צענטראלען-פראצעס

ווארשא (טעל.) די פערטיידיגער אין צענטראלען פראצעס, וואס האבען ווי בעקאנט פערלאזען דעם געריכטס-זאל נאכדעם ווי די אנגעקלאגטע האבען זיך אפגעזאגט פון דער פערטיידיגונג, האבען געבעטען אויף דער בקשה פון די פאמיליעס פון די פערמשפטע זיך געזעהן מיט די לעצטע אין תפיסה און פון זיי בעקומען א בעפולמעכטיגונג אפצוגעבען אין זייער נאמען א אפעלאציע.

סמעטאנ'ע וויל מע' קרוינ'ע' פאר אנ'אייביג'ע פרעזידענט

ליטא וויל נישט געהן אויף קיין שום קאמפראמיסען בנוגע ווילנא

קאוונע. — דער פארזיצער פון דער ליטווישער רעגירונגס - פארטיי (טאוטינינקעס) לאפענאס האט געגעבען אן אינטערוויו דער ריגער פרעסע. פונ'ם דאזיגען אינטערוויו דערוויסט מען זיך אינטערעסאנטע פרטים.

אין ליטע טראגט זיך ארום א קלאנג, אז דער איצטיגער מלוכה-פרעזידענט סמעטאנא זאל פראקלאמירט ווערען אלס פרעזידענט אויפ'ן גאנצען לעבען. דער נאהענטסטער צוזאמענטרעף פון די טאוטינינקעס וועט זיך מיט דער פראגע בעשעפטיגען.

וועגען קאנפליקט צווישען דער רעגירונג אין די גלחים האט ער געזאגט, אז די גאנצע מעשה איז א אינטריגע פון פויפסטליכען נונציוס. די טאוטינינקעס זענען נישט קיין גאטלאזע מענשען, נאר זיי פערלאנגען, אז די גלחים זאלען זיך נישט מישען אין פאליטיק.

און ווי איז די שטעלונג פון דער ליטווישער רעגירונג צום לאנג-דויערנדיגען קאנפליקט מיט פוילען? לאפענאס האט ערקלערט, אז אין דער פוילישער פראגע איז די ליטווישע פאזיציע די זעלבע ווי אין ס'איז נישט ריכטיג, אז ליטע געהט אויף קאמפראמיסען. ליטע וועט ביז אצינד זיך האלטען ביי איהרע פריהערדיגע פאזיציעס אין דער ווילנער פראגע.

פראצעס געגען א אוקראינישען דעפוטאט

לעמבערג (טעלעפאניש) היינט האט זיך דא אנגעהויבען דער פראצעס געגען אוקראינישען דעפוטאט קאך. ער ווערט אנגעקלאגט אין מלוכה-פערראט.

ביליגער לעבענס-מיטעל אין ווארשא

ווארשא (טעל.) די ווארשאווער קאמיסיע צו פארשען די פרייזען האט פעסטגעשטעלט, אז אין חודש יאנואר זענען די פרייזען אויף לעבענס-מיטעל אין ווארשא געפאלען אויף 6.1 פראצענט.

ר' מאיר בונם נייהויז ז"ל

געשטארבען איז אין עלטער פון 62 יאהר געשטארבען איינער פון די הונגע אנגעזעהענסטע סאכאטשעווער חסידים ר' מאיר בונם נייהויז ז"ל, דער מחותן פון אלטען סאכאטשעווער רבי ר' שמואל ז"ל.

דער פערשטארבענער איז געווען א גרויסער למדן. ער האט געגרינדעט און לאדז די ישיבה „מחזיקי הדת" און „ישיבת בית אבהם". ער האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיין ברייטער האנד פאר צדקה-זאכען און געשטיצט פילאנטראפישע אינסטיטוציעס.

צו דער לויה, וואס קומט פאר היינט 12 מיטאג פון טרויער-הויז שקלנא 28, ווערט ערווארטעט דער סאכאטשעווער רבי ר' הרב'ל, וועלכער וויילט אינצט און אטוואצק.

דער טויט פון ר' מאיר בינם האט און די הונגע חסידישע קרייזען ארויסגערופען א גרויסען טרויער.

תנצב"ה

דער קאמף ארום טאריף פאר ריינינגען די קוימענס

(מ) אין יונו פ. י. האט דער אונטערוואס פון לאדזשער מאגיסטראט, אין הסכם מיט די מיטגלידער פון שטאט-ראט, האנדעלס-קאמער און האנדווערקער-קאמער, בעשטימט א נייעם טאריף פאר אויסרייניגען די קוימענס. לויט'ן טאריף דארף מען בעצאהלען פאר ריינינגען א קוימען און א פאטער-הויז 30 גראשען, און א הויז פון איין, אדער מעהרערע שטאק — 36 גראשען, פאר א קוימען פון א הויז מיט צענטראל-בעהייצונג — 7 זל., פאר א בעקער-אויווען מיט איין ציג — 12 זל. פאר א בעקער-אויווען מיט איינגע ציגען — 18 זל. א. א. די הויז-בעזיצער האבען פראטעסטירט געגען טאריף און אלע אינסטאנצען, אפילו דאס מיניסטעריום האבען דעם פראטעסט אפגעווארפען.

טעאטער און קונסט

זאסלאווסקי'ס גאסטשפילען

פרייטאג פרעמיערע פון „טוביה דער מילכיגער"

נעכטען איז רודאלף זאסלאווסקי געקומען קיין לאדז מיט זיין אויסערוועהלטען אנסאמבל און גלייך צוגעטרעטען צו פארבערייטונג, אז די פרעמיערע, וועלכע קומט פאר פרייטאג און „פילהארמאניע" זאל זיין וואס אימפאזאנטער. צו דער פרעמיערע ווערט געגעבען שלום עליכם'ס „טביה דער מילכיגער" און דער אינסצענירונג און רעזשי פון זאסלאווסקי.

אין דער ראל פון טביה'ן איז זאסלאווסקי אומפערגלייכליך. די איבריגע ראלען זענען אויך פערטיילט געווארען צווישען די אויסגעצייכענטע כוחות פון אנסאמבל. מוזיק צו דעם פאלקס-שטיק האט אנגעשריבען דער פערשטארבענער קאמפאזיטאר מ. האכבערג.

די ערשטע פארשטעלונג וועט זיין א גאר פייערליכע, ס'וועלען אנוועזענד זיין פארשטעהער פון ליטעראטור, פרעסע און דער יודישע געזעלשאפט.

לעצטער אויפטריט פון חיה'לע גראבער

היינט קומט פאר און „פילהארמאניע" דער לעצטער ווארט-קאנצערט פון חיה'לע גראבער. די 4 קאנצערטען, וואס זי האט געגעבען און לאדז מיט אזא שטורמישען ערפאלג, האבען בעוויזען, אז דאס פובליקום ווערט נישט זאט צו הערען און זעהען און איהר פראכטפולע קונסטלערישע פראדוקציעס. איהר לעצטער קאנצערט וועט בעשטעהן פון א געמישט פראגראם, און וועלכען עס געהען אריין די בעסטע פערל פון יודישען פאלקס-ליד און פון י. ל. פרץ'ס קלאסישע מיניאטור-זאכען.

ווינער ארטאפעדישע פראצאווניע

—אונטער אויפזיכט פון א דאקטאר ספעציאליסט — מאכט לויט גיפס-מאדעלען וואקלאדקעס נעגען פלאטס-פיס קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסעטען און אפאראטען א.ז.ו. גדאנסקא 28 וו. 1. פון 7–5 אוונד

Dr. med H. Różaner
ספעציאליסט פון הויט- און וענערישע קראנקהייטען און קינדערלאזיגקייט
צוריקגעקערט
נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-68
נעהמט אן פון 8–10; 5–8 אוונד
א ספעציעלע ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. M. GOLDFARB
זאוואדזקא 18, טעל. 153-19
הויט, האר און געשלעכטס-קראנקהייטען

לוין-צווירנערייי
איך נעם אן צו צווירנען אלע ארט עפעקט-גארנען, שפיראל, קנויטען, שלינגען א. אז. וו. רעיעלע בעדינונג. ערשטקלאסיגע אויספירונג.
וואלף שפיגעל, זאכאדניא 59.

Dr. Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגיעלניאנא 36
טעלעפאן 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט וענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכ'. אלע-ארט אנאליזע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלען.
נעמט אן פון 9–2, און פון 5–9 אוונד,
בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזשער טאגעבלאט".

Dr. med.
I. Wajnberg
Cegielniana 17, tel. 126-02
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציאליסט פאר לונגען און הארץ-קראנקהייטען בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעהמט אן אין דערהיים פון 3–5.

Dr. Med. E. Reicher
ספעציאל ארצט
פאר הויט האר און וענערישע קראנקהייטען
דיאטערמיע-בעהאנדלונג און עלעקטרא-טעראפיע
אלודניאווא 28 טעל. 201-93. נעמט אן פון 8–11
פריה און 5–9 אוונד. זונטאג פון 1–9 מיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Dr. med. R. Zalcwasser
כירורג
נעהמט אן פון 4 ביז 7 א זייגער אוונד
זשערזשמסקיעג (פאנסקא) 1, טעל. 125-17
אין דער לעטשניצע. בושעזשינער 11 פון 2–3

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 בזי 7 אין אָוונד
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 160-57, אדמיניסטראציע 100-47

די נייע ענגלישע דעקלאראציע וועגען ארץ-ישראל

פולער טעקסט פון פרעמיער מאקדאנאלד'ס בריף צו ד"ר חיים ווייצמאן

II.

13) ווייטער, די ערקלעהרונג וועגען דער פאליטיק פון דער רעגירונג ענטהאלט נישט קיין פערבאט פון ערווערבען ווייטערע ערד-שטחים דורך יודען. נישט עס איז פערהאן אזא בעגרענצונג און נישט זי ווערט בעאבזיכטיגט. וואס עס ווערט יא געפלאנט, איז אזא צייטווייליגע קאנטראל איבער ערד-טראנזאקציעס, וואס איז נויטיג, כדי צו בעשיצען די הארמאניע און ווירקזאמקייט פון דער ערד-קאלאניזאציע, וואס איז פאראויסגעזעהן אין פלאן. די רעגירונג פיהלט זיך פערפליכטעט אנצווייזען, אז זי איז די איינציגע צווישען אלע רעגירונגען, וואס זענען זייט דאס איבערנעמען דעם מאנדאט געווען פעראנטווארטליך פאר זיין פערוואלטונג, וועלכע האט אויסגעדריקט די דעפיניטיווע אבזיכט אנצופיהרען אן'אקטיווע ענטוויקלונגס-פאליטיק, וואס וועט, ווי זי גלויבט, ברענגען פיל קאנקרעטען און דויערהאפטען נוצען סיי די יודען און סיי די אראבער.

14) אין צוזאמענהאנג דערמיט שטעהט די פראגע פון קאנטראל איבער דער איינוואנדערונג. עס מוז גלייך אנגעוויזען ווערען, אז אזא קאנטראל בעדייט נישט אין קיין פאל קיין איבערוועגונג פון דער פריהערדיגער פאליטיק. זייט 1920 ווען עס זענען ארײן אין קראפט די ערשטע איינוואנדערונגס-בעשטימונגען, זענען פון צייט צו צייט ארויסגעגעבען געווארען בעשטימונגען וועגען דער קאנטראל איבער דער איינוואנדערונג, כדי נישט צו דערלאזען צו קיין נישט רעגולירטער איינוואנדערונג, צו דעפינירען און פערלייכטערן די לעגאלע איינוואנדערונג. דאס דאזיגע רעכט פון רעגולירונג פון דער איינוואנדערונג איז קיינמאל נישט קוועסטיאָנירט געווארען.

15) די אבזיכטען פון דער רעגירונג זענען אבער אזוי פארגעשטעלט געווארען, ווי זי וואלט געזאגט, אז „עס דארף נישט צוגעלאזען ווערען קיין שום ווייטערע איינוואנדערונג פון יודען, אזוי לאנג ווי זי וועט שטערען וועלכען עס איז אראבער צו געפינען בעשעפטיגונג."

די רעגירונג האט קיינמאל נישט געהאט בדעה צו פיהרען אזא פאליטיק. די רעגירונג האט געהאלטען פאר נויטיג צו ערקלעהרען, אז ביי דער רעגולירונג פון דער יודישער איינוואנדערונג וועלען מוזען אנגעווענדעט ווערען פאלגענדע גרונדזאצען: „עס איז וועזענטליך צו שאפען די זיכערהייט, אז די איינוואנדערער זאלען נישט פאלען צו לאסט אויף די ארץ-ישראל בעפעלקערונג אלס גאנצעס און זאלען נישט בערויבען פון איהר בעשעפטיגונג א וועלכען עס איז טייל פון דער איצטיגער בעפעלקערונג" („ווייס-בוך" 1922). פון איין זייט מוז די רעגירונג האבען אין זינען איהר פערפליכטונג צו שטיצען די יודישע איינוואנדערונג אונטער די געהעריגע בעדינגונגען און צו פערלייכטערן א קאמפאקטע יודישע קאלאניזאציע אין לאנד, פון דער אנדערער זייט מוז זי אויך געדענקען וועגען איהר פליכט צו שאפען גאראנטיעס, אז די רעכטע און שטעלונג פון די נישט-יודישע געמיינשאפטען זאלען נישט ליידען קיין שאדען.

צוליב דעם שיינבארען קאנפליקט צווישען די פליכטען האט זיך די רעגירונג געזעהן געצוואונגען צו בעטאנען די נויטווענדיגקייט פון דער זארגזאמער אנווענדונג פון פרינציפ פון דער אויפנאמעס-פעהיגקייט פון לאנד. דער דאזיגער פרינציפ איז פון לעבענס-וויכטיגער בעדייטונג פאר יעדען פלאן פון לאנד-ענטוויקלונג, וועלכעס הויפט צוועק מוז זיין די קאלאניזירונג פון יודען און דעקלאסירטע אראבער. צוליב דעם מאטיוו האט די רעגירונג אנערקענט, אז זי איז פערפליכטעט צו אנערקענען, אז די איינוואנדערונגס שטיצונגען פון דער רעגירונג מוזען ארדנונגס-מעסיג אנגעווענדעט ווערען. די ערוועגונג בנוגע די גרעניצען פון דער אויפנאמעס-פעהיגקייט פון לאנד דארפען דיקטירט ווערען בלויז מיט ריין-עקאנאמישע מאטיווען.

16) די רעגירונג האט נישט פארגעשריבען און פלאנט נישט וועלכע עס איז אפשטעלונג אדער שטערונג פון דער יודישער איינוואנדערונג פאר וועלכער עס איז קאטעגאריע אימיגראנטען. די פראקטיק פון בעשטעטיגען די [illegible] איינוואנדערונגס-ליסטע פאר איינוואנדערער לוין-ארבייטער ווערט פארטגעזעצט ווערען. אין יעדען איינצעלנעם פאל וועלען בעריקזיכטיגט ווערען ארבייטער אויספאדערונגען אויף אזעלכע פאלען, וואס זענען אפהענגיג פון יודישען אדער הויפטזעכליך יודישען קאפיטאל און וועלכע וואלטען נישט צושטאנד געקומען אדער וואלטען נישט אונטערנומען געווארען, ווען עס וואלטען נישט געשטאנען צו פערפיגונג יודישע ארבייטער. בנוגע די עפענטליכע און שטאטישע ארבייטען, וואס ווערען פינאנסירט פון עפענטליכע פאנדען, דארף גענומען ווערען אין בעטראכט די [illegible] פון די יודישע ארבייטער אויף [illegible] נעהמען אנטייל אין די געשאפענע ארבייטס-מעגליכקייטען. דערביי דארפען גענומען ווערען אין אכט די יודישע בייטראגען צו די עפענטליכע הכנסות. וואס איז שייך אנדערע ארטען פון בעשעפטיגונג ווערט זיין נויטווענדיג צו בעריקזיכטיגען אין יעדען פאל די פאקטארען, וועלכע שאפען דעם יסוד פאר דער נאכפראגע אויף ארבייטס-קרעפטען, ארייננרעכענענדיג די פאקטארען פון ארבייטסלאזיגקייט צווישען יודען און אראבער. איינוואנדערער מיט אויסזיכטען אויף בעשעפטיגונג (אויסער בעשעפטיגונגען פון גאנץ צייטווייליגען כאראקטער) דארפען נישט אויסגעשלאסען ווערען נאר צוליב דעם גרונד, ווייל זייער בעשעפטיגונג קען נישט אויף אנ'אונבעגרענצטע צייט גאראנטירט ווערען.

17) ביי דער בעשטימונג פון דער הויך, וואס איז ערלויבט פאר דער איינוואנדערונג אין א וועלכען עס איז צייטפונקט, איז נויטיג צו נעמען אין בעטראכט די פאליטיק פון דער יודישער „אגענץ", לויט וועלכער „אלע ארבייטען אדער אונטערנעמונגען, וואס ווערען אויסגעפיהרט אדער געשטיצט דורך דער „אגענץ", דארפען ענטשפרעכען דעם כלל, אז די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט דורך יודען". די רעגירונג גרייפט נישט אן אויף קיין שום אופן דאס רעכט פון דער „אגענץ" צו פארמולירען, שטיצען און בעשטעטיגען אזא פאליטיק. דער פרינציפ פון בעפארצוגען אדער אויסשליסליך בעשעפטיגען יודישע ארבייטער דורך יודישע ארגאניזאציעס איז פון דעם ארט, אז די יודישע אגענץ איז בערעכטיגט אונטערצוהאלטען דעם דאזיגען פרינציפ. עס מוז אבער בעטאנט ווערען, אז ווען אלס רעזולטאט פון אזא פאליטיק וואלטען פערדרענגט געווארן אראבישע ארבייטער אדער עס וואלט זיך פערשארפט די עקזיסטירענדע ארבייטסלאזיגקייט, וואלט דאס געווען א פאקטאר אין דער לאגע, אויף וועלכען די מאנדאט-מאכט מוז ריכטען איהר אויפמערקזאמקייט.

18) די רעגירונג ווינשט צום סוף נאך פעסטצושטעלען, ווי זי האט שוין מעהרערע מאל פערזיכערט אויף א נישט צווייטייטיגען אופן, אז די פערפליכטונגען, וועלכע די מאנדאט-מאכט האט גענומען אויף זיך דורכ'ן אננעמען דעם מאנדאט, זענען פייערליכע, אינטערנאציאנאלע פערפליכטונגען, פון וועלכע זי וויל זיך נישט צוריקציהען איצט און האט נישט געוואלט צוריקציהען אין א וועלכער עס איז פריהערדיגער צייט. די רעגירונג האט אקטיוו מיטגעווירקט דער דורכפיהרונג פון די אויפגאבען, וואס זענען אויף איהר ארויפגעלעגט געווארען דורכ'ן מאנדאט און וועט זיי נישט צוריקציהען. כדי אבער איהרע בעמיהונגען זאלען קענען זיין ערפאלגרייך איז נויטיג א צוזאמענארבייט, צוטרוי און די גרייטקייט פון אלע צדדים איינצוזעהען די שווערינקייטען און די קאמפליצירטהייט פון פראבלעם. פאר אלעם מוז און דארף אונבעדינגט אנערקענט ווערען, אז קיין שום לעזונג זאל נישט זיין צופרידענשטעלענד אדער דויערהאפט, אויב זי שטיצט זיך נישט אויף גערעכטיגקייט לגבי דעם יודישען פאלק און די נישט יודישע געמיינשאפטען אין ארץ ישראל.

אונטערגעשריבען

(—) י. ראמזיי מאקדאנאלד.

דאס „ווייס-בוך" — פערשוואונדען

פערשוואונדען געווארען? נײן. פארמעל איז דאס „ווייס-בוך" נישט צוריקגעצויגען געווארען; מען האט עס אבער פערדעקט מיט אזוי פיל פירושים, אז עס איז ממש בעגראבען געווארען אונטערן דיקען שטויס קאמענטארען. עס איז נאטירליך, נישט בעוואוסט, פאר וואס די ענגלישע רעגירונג האט נישט געהאט דאס קלײן ביסעלע מוט אפיציעל אפצורופען דעם דאקומענט, וועלכען זי האט נישט געוואלט און נישט געקענט דערהאלטען. עס איז אבער א בעווייז פון גרויס געוואגטקייט, אויב א רעגירונג פון אזא מעכטיגער אימפעריע זאל זיך קאנען אזוי פיל בעהערשען און אפרופען מיט דער גרעסטער קלארקייט און אויפריכטיגקייט די פאליטישע פרינציפען, וואס זי האט ערשט נישט לאנג געפרעדיגט און פערעפענטליכט. א רעגירונג וואס רעכענט זיך נישט מיט דעם פעטיש אדער מיט דער עבודה זרה, וואס ווערט אנגערופען „פרעסטיזש", צו וועלכען עס זענען מתפלל און בוקען זיך אלע רעגירונגען פון דער וועלט, — אזא רעגירונג בעווייזט אהן שום צווייפעל א זעהר גרויסע ראזע ציווילען מוט. נאך א קלײן ביסעלע מוט און די רעגירונג וואלט געקענט אפווישען אינגאנצען דעם פלעק, וואס עמיצער פון די הויכע אדער נידעריגע בעאמטע האט אנגעמאכט. דאס האט די רעגירונג נישט געטאן, אבער דאך האט זי ארויסגעריסען די צײן פון דער גיפטיגער שלאנג און פערניכטעט איהר גיפט — איצט איז נאר איבערגעבליבען א בלויזער סקעלעט אדער א מומיע אהן לעבען.

נאך דעם בריף, וואס מאקדאנאלד האט געשיקט צו ד"ר חיים ווייצמאן, קאן אונז שוין דאס „ווייס-בוך" נישט מער קיין שום שאדען.

מיר האבען פאר זיך איצט א קלארען און פשוט'ן עפענטליכען דאקומענט.

אין די צעהן פונקטען פון מאקדאנאלד'ס בריף צו דער „אגענץ" ווערט עטליכע מאל איבערגע'חזר'ט די אינטענץ, פון וועלכע עס איז ארויסגעגאנגען די באלפור דעקלאראציע און דער מאנדאט איבער ארץ ישראל. די ענגלישע רעגירונג אנערקענט זיך מיט'ן גאנצען אימפעט, אז זי איז פערפליכטעט בהילפיג צו זיין אויף יעדען געביט ביי דער אויפבוי פון דער יודישער נאציאנאלער היים אין א"י.

און דעריבער קאן נישט זיין קיין רעד — שטעלט פעסט מאקדאנאלד, וועגען בעגרעניצען די פרייע עמיגראציע אדער דעם פרייען מקח וממכר פון באדען. נאך מעהר — די רעגירונג אליין וויל זיך בעמיהען אויסצוגעפינען א גענוגענדע צאהל ערד, וואס זאל דינען אלס יסוד פאר „א קאמפאקטער קאלאניזאציע". דעריבער שטרייכט ער גאנץ שטארק אונטער, אז די רעגירונג וועט „זוכען" די דאזיגע ערד און אלע פרייע באדען-רעזערוען, וואס געפינען זיך אין לאנד. וואס פאר א ווייטער מהלך פון דער דאזיגער פריינדליכער שטעלונג צו דער געקינסטעלטער ענגקייט פון סימפסאן'ען, וועלכער האט נעבעך כמעט אינגאנצען נישט געזעהן קיין פרייען באדען אין א"י.

מאקדאנאלד ערקלערט פייערליך, אז דער רעגירונג איז קיינמאל נישט געקומען אויפ'ן זינן ארויסצוגעבען א שלעכטען אורטייל וועגען דער ארבייט פון די חלוצים. די שוי-קאמיסיע האט אלזא נישט איבערגעלאזט קיין שום שפור אויף די אונרוהיגע געמיטער, וועלכע האבען זיך אזוי דערשראקען פאר'ן „ראדיקאליזם", אז דער אלטער סאציאליסט סידני וועב איז שיער נישט אוועקגעשטארבען פאר אימה.

עס איז דאך שוין אפילו געקומען צו דעם, אז דער סעקרעטאר פון דער השוב'ער „אגודה" ד"ר פנחס כהן זאל אפגעגעבען איהר וויזיט-קארטע צום לארד פאססילד מיט די ווערטער: „א דאנק אייך הארציגער סאציאליסט וועב פאר אייער קאמף מיט די אפיקורסישע חלוצים". דאס הארץ פון דעם אלטען סאציאליסט האט זיך דאן אזש צוטאנצט פאר פרייד ווען עס איז איהם געגעבען געווארען די מעגליכקייט ארײנצוקוקען טיף אין די פרומע יראת שמים'דיגע אויגען פון די ארטאדאקסען, וועלכע האבען איהם מבטיח געווען, אז זיי זענען גרייט צו אימפארטירען אין הייליגען לאנד ארײן גאנצע שיפען גאטספארכטיגקייט. און עס האט שוין באלד געהאלטען דערביי, אז עס זאל מקויים ווערען אזא מין את מינו...

אבער נײן. דער חלום האט נישט לאנג געדויערט. ענגלאנד, און נישט בלויז דאס סאציאליסטישע, נאר אויך דאס קאנסערוואטיווע און קאפיטאליסטישע ענגלאנד בעציהט זיך מיט דער גרעסטער אכטונג צום הויכען אידעאליזם פון אונזער חלוץ. און מיר אלע בעציהען זיך מיט דער גרעסטער אכטונג צום חלוץ נישט צוליב זיין פארטייאיש-סאציאליסטישע קלאסען לויאליטעט, נאר צוליב זיין הויכען אידעאליזם און גרייטקייט זיך מקריב צו זיין אויפ'ן מזבח פון דער יודישער אויפבוי אין ארץ ישראל. ענגלאנד פיהלט דאס זעלטענע פענאמען, ווי מיר און די גאנצע ציוויליזירטע וועלט. נאר אויף דער שאטען-זייט פון ענגלאנד און אויף דער שאטען-זייט פון יודישען פאלק, האט זיך געפונען א געוויסע קרובה'שאפט, און נישט געקענט פערשטעהן דעם דאזיגען אידעאליזם.

מאקדאנאלד פערזיכערט, אז ער האט נישט אזעלכע ספיקות. ער איז פול מיט אנערקענונג פאר אלעם, וואס דאס יודישע פאלק שאפט אין א"י און ברענגט א ברכה דעם גאנצען לאנד און אלע איהר בעוואוינער.

דאס אלץ קאן אבער דאך מעהר נישט זיין ווי א בונטעל איינצעלהייטען אין פערגלייך מיט דעם, וואס עס שטעלט מיט זיך פאר דער יסוד פון אונזער פאליטיק אין ארץ ישראל. און דער דאזיגער יסוד שטעלט מיט זיך פאר די אנערקענונג, אז די באלפור דעקלאראציע אזוי גוט, ווי דער מאנדאט האבען נאר איין תוך און איין ציל: די יודישע נאציאנאלע היים. איין תוך און איין ציל, און נישט קיין צוויי אינהאלטען און צוויי צילען, ווי עס האט געהאלטען איינטייטשען וואלטער שיי און שפעטער לארד פאססילד בלוצלונג און עפעס אויסגעוואקסען א צווייטער מאנדאט און א צווייטע באלפור דעקלאראציע לטובת דער — אראבישער נאציאנאלער היים.

איצט האט מאקדאנאלד ערקלערט מיט דער גאנצער [illegible], אז ענגלאנד האט גענומען אויף זיך א חוב לגבי דעם יודישען פאלק אויף דער גאנצער וועלט, וועלכע וועלען אויפבויען די יודישע נאציאנאלע היים אין ארץ-ישראל.

מען מוז מודה זיין, אז קיינער האט נאך דעם דאזיגען גרונד-פרינציפ פון פאליטישען ציוניזם נישט אזוי דייטליך ארויסגעזאגט, ווי מאקדאנאלד אין זיין זעהר וויכטיגען דאקומענט.

און איצט איז געקומען די רייה אויף אונז. מיר האבען גארנישט וואס צו רעדען — נאר צו טון. איצט איז דער וועג פריי, די ענגלישע רעגירונג רופט אונז צו מיטארבייט מיט איהר און מיט די אלע פאקטארען וועלכע ווילען האבען א לעבעדיג און בליהענדיג ארץ ישראל. איצט איז געקומען די רייה אויף אונז.

שוין לאנג איז נישט געווען אזוי פרעהליך און לייכט אויפ'ן הארץ ביי דער ארבייט פאר ארץ ישראל.

ד"ר יהושע טהאָן.

צאהל יודען אין ארץ-ישראל וואקסט בלויז אַ דריטעל אין פערגלייך מיט די אראבער

(בריף פון ארץ-ישראל, צום „לאדזער טאגעבלאט") -:- פון ש. שווארץ

בלויז 4134 יודען זענען אנגעקומען אין ארץ-ישראל אין משך פון יאהר 1930 און פערלאזט האבען דאס לאנד אין לעצטען יאהר ארום 1800 יודען! אונזער ריינער ריוח, שוין צורעכענענדיג די עטליכע הונדערט טוריסטען, וואס זענען פערבליבען אין לאנד, איז ווייניגער פון 2500! אין 1929 איז אונזער עליה-ריוח אויך געווען א 3000 בסך הכל; און 1928 איז דער ריוח געווען נישט מעהר ווי... טויזענד! מיר האבען אזוי אין משך פון דריי יאהרען געוואונען נאר עפעס מעהר ווי א דריטעל פון דער צאהל נפשות וואס די אראבער אין ארץ-ישראל געוואונען דורך זייער נאטירליכען צוואוקס אין משך פון איין יאהר. איז נישט די צייט א פראגע צו טון: וואוהין געהען מיר?

וויכטיג איז נישט נאר די צאהל עולים. נאר אויך זייער בעשטאנד. פון די איבערגערעכנטע 4134 יודען, וואס זענען געקומען קיין ארץ-ישראל אין 1930, זענען 2238, און מיט זייערע פאמיליעס גאנצע 3049, געווען חלוצים, אינהאבער פון סערטיפיקאטען. דאס מאכט אויס דריי פערטעל פון אונזער גאנצער עליה. נאר 25 פראצענט עולים זענען געקומען לויט אנדערע קאטעגאריעס פון'ם אימיגראציע-געזעץ. קאפיטאליסטען זענען אנגעקומען בסך הכל 88 און מיט זייערע משפחות — 203; פראפעסיאנאליסטען (אינזשענערען, דאקטוירים א.ד.גל.) — 10, צוזאמען מיט די פאמיליעס און אויך איין איינציגער (!) בעל-מלאכה — מיט זיין פאמיליע. לויט דער קאטעגאריע „קרובים" זענען ארײן אין לאנד 790 עולים, און ווייטער: רבנים, תלמידים, יתומים, אלע צוזאמען — 79.

פרעגט זיך א קשיא: פארוואס נוצען מיר נישט אויס די מעגליכקייטען פון געזעץ און ארגאניזירען נישט די עליה פון אנדערע קאטעגאריעס, אויסער די אינהאבער פון סערטיפיקאטען? נאך דער מאי-גזירה, ווען מען האט ביי אונז פלוצלונג אוועקגענומען די סערטיפיקאטען, האט לארד פאססילד מיט א געמאכטער נאאיוויטעט געזאגט אין זיינע צאהלרייכע אינטערוויוען מיט זשורנאליסטען: „איך פערשטעה נישט, וואס איז דער ויצעקו מצד די יודען? עס זענען דאך געבליבען נאך ניין קאטעגאריעס פון עליה, לויט וועלכע זיי קאנען אריינברענגען אימיגראנטען אין ארץ-ישראל". מען מוז מודה זיין, אז דאס מאל איז דער אנטי-ציוניסטישער לארד געווען גערעכט. מיר האלטען זיך ביי דער רוטינע; מיר ווייסען נאר צו דערלאנגען צוויי מאל אין יאהר א „שעדיול" פון אזויפיל און אזויפיל סערטיפיקאטען און דאס איז אלץ. עס איז אבער דא פיל אויפצוטון אויך אויפ'ן געביט פון אנדערע קאטעגאריעס פון דער עליה. יעדער ציוניסט פערשטעהט, אז אין דער עליה ליגט דער קערן פון אונזער גאנצען פראבלעם; יעדער זעהט, אז פריינד און פיינד ווייזען אהן אויפהער אן אויף אונזער לאגע אלס א מינדערהייט אין לאנד; יעדער פערשטעהט, אז אונזערע אומגליקען וועלען נישט אויפהערען, כל זמן מיר פערבלייבען א מינדערהייט, ווי איצט. און דאך אזא פאסיוויטעט; מען פערגעסט פשוט די עליה. מיר האבען זי פערנאכלעסיגט אין משך פון יאהרען. וועלען מיר איצט, אינ'ם „בר-מצוה" יאהר פון דער באלפור-דעקלאראציע אנהויבען סוף כל סוף צו ווערען קלוגער און פראקטישער?

מיר מוזען זיך דערמאנען אן הערצל'ס געבאט וועגען ארגאניזירען דעם נייעם „יציאת מצרים". די עליה-אפטיילונג ביי דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע דארף באלד פערוואנדעלט ווערען אין א שטארקען אפאראט מיט א סך פערצווייגונגען אין די גלות-לענדער, כדי צו ארגאניזירען די עליה פון קאפיטאליסטען, בעלי-מלאכות און [illegible]. דער יודישער ישוב אין ארץ-ישראל דארף קאאפערירען מיט דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אויף אט דעם געביט. דווקא איצט איז דער יודישער סוחר, בעל-מלאכה און דער יודישער מיטעל-קלאס בכלל אין א צושטאנד, וואס צווינגט איהם צו קלערען וועגען אויסוואנדערונג, און ער וועט גערן פאהרען קיין ארץ-ישראל. ווען אבער? ווען מען וועט איהם העלפען, העלפען מיט א וויזע, מיט אינפארמאציע, מיט ...

עליה פון קרובים. טויזענדער יודישע פאמיליעס וואלטען דא ברענגען זייערע קרובים פון די גלות-לענדער, מען דארף זיי העלפען. זאל נאר זיין איניציאטיווע, ארגאניזאציע און ארבייטס-פעהיגקייט! מען קאן פערגרעסערן די עליה אפילו ביי די שווערע בעדינגונגען און גזירות, וואס מיר האבען אויסצושטעהן פון דעם אימיגראציע-דעפארטאמענט פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג. מעהר ווי תמיד מוז אונזער לאזונג איצט זיין: א גרויסע עליה! אהן איהר איז אומזיסט אונזער ארבייט... (יטא)

פולער טעקסט פון ד"ר ווייצמאן'ס ערקלערונג וועגען בריף פון פרעמיער מאקדאנאלד

לאנדאן (יטא) דער פולער טעקסט פון ד"ר ווייצמאן'ס ערקלערונג וועגען פרעמיער מאקדאנאלד'ס בריף בנוגע דער א"י-פאליטיק, וואס איז שוין דורך אונז אין א טעלעגראפישען קיצור פערעפענטליכט געווארען, לויטעט ווי פאלגענד:

„עס איז פאר מיר געווען א פרייד צו ערהאלטען פון פרעמיער-מיניסטער דעם בריף, וועלכער וועט, ווי איך האב געהערט, מארגען פערעפענטליכט ווערען. ווען איך זאג זיך ארויס וועגען דעם דאזיגען בריף, קען איך דאס טון בלויז אין מיין פערזענליכען נאמען, הגם איך מוז מאכען דעם דאזיגען פארבעהאלט גלויב איך צו זיין זיכער, אז איך וועל ברענגען צום אויסדרוק די מיינונגען און עמפינדונגען פון א וועזענטליכען טייל פון דער יודישער עפענטליכער מיינונג.

מיר האבען בעגריסט די געלעגענהייט, וואס איז פערגעלעגט געווארען דורכ'ן פרעמיער-מיניסטער אין דעם קאבינעט, צו דיסקוטירען אונזער זאך מיט'ן קאבינעט-קאמיטעט. מיר האבען בעקומען די מעגליכקייט זיך אויספיהרליך ארויסצוזאגען און האבען דערגרייכט קלארקייט בנוגע א געוויסער צאהל פונדאמענטאלע פראגען, וואס זענען בעהאנדעלט געווארען אין „ווייס-בוך" פון אקטאבער 1930. מיר האבען נישט געקעמפט פאר נייע געווינסען, נאר פאר אונזערע רעכט, וואס זענען אנערקענט געווארען דורכ'ן מאנדאט און זענען, לויט אונזער מיינונג, ערנסט פערלעצט געווארען דורך דעם „ווייס-בוך" פון אקטאבער 1930.

דער פרעמיער-מיניסטער האט דאנערשטאג ערקלערט אין פארלאמענט, אז דער בריף, וואס איז אויף א פריינדליכען אופן צו מיר אדרעסירט געווארען, דארף פערשטאנען ווערען אלס די אויטאריטאטיווע אינטערפרעטאציע פון „ווייס-בוך" ...

... פון דער רעגירונגס-פאליטיק איז אויף אזא אופן פערוואנדעלט געווארען אין אן אפיציעלען רעגירונגס-דירעקטיווע, האט זי לויט מיין מיינונג צוריקגעשטעלט דעם יסוד פאר יענער מיטארבייט מיט דער מאנדאט-מאכט, אויף וועלכער עס שטיצט זיך אונזער פאליטיק.

די פערלוסטען, וועלכע האבען אין פערגאנגענעם יאהר פעראורזאכט א שווערען פאליטישען קריזיס אין אונזער ווערק, זענען ערנסט. ארץ ישראל האט געליטען פון א ווירטשאפטליכער דעפרעסיע, וואס שטעהט אין א גרויסע מאס אין צוזאמענהאנג מיט'ן ווירטשאפטליכען וועלט-קריזיס, וואס האט זיך אבער בעדייטענד פערערגערט צוליב דער פאליטישער לאגע. עס האט געפעהלט דער צוטרוי, וואס בילדעט די פאראויסזעצונג פון דער ענטוויקלונג פון ווירטשאפטליכער איניציאטיווע. נאכדעם ווי דער יסוד פאר מיטארבייט איז ווידער צוריקגעשטעלט געווארען דארף אויך אויפלעבען דער צוטרוי צו דער ווירטשאפטליכער צוקונפט פון א"י, און די יודען אויף דער גאנצער וועלט מוזען פארטזעצען זייער ווירטשאפטס-ווערק אין ארץ ישראל מיט פערדאפעלטער ענערגיע.

אונזער ארבייט ביים אויפבוי פון דער יודישער נאציאנאלער היים ברענגט אונבעדינגט נוצען ארץ ישראל אלס גאנצעס. די דאזיגע טעטיגקייט וועט ווערען א ברכה פאר די אראבער, וועלכע האבען אויך ערנסט געליטען פון ווירטשאפטס-קריזיס און פון אונבעשטימט אונזערע ווירטשאפטליכע ארבייטען. זייער וואוילזיין איז נאטירליך ענג פערקניפט מיט'ן וואוילזיין פון גאנצען לאנד. אונזער ארבייט וועט אויך פערלייכטערן די לאגע פון דער ארץ ישראל רעגירונג. וואס לייגט צום ערשטען מאל זייט פיל ...

אין ענטוויקלונג פון ראדיא האבען יודען זעהר א גרויסען חלק

בעגייסטערטע מיינונג פון ראדיא-ערפינדער, סענאטאר מארקאני וועגען דער יוד. ראלע אין ראדיא-טעלעגראף.

רוים (יטא) דער וועלט-בערימטער געלעהרטער און ערפינדער פון ראדיא-טעלעגראף, סענאטאר גוליעלמא מארקאני, וועלכער געפינט זיך איצט אין רוים, אין צוזאמענהאנג מיט דער עפענונג פון דער וואטיקאנישער ראדיא-צענטראלע, האט אויפגענומען דעם רוימער פערטרעטער פון יט"א אויף א לענגערן געשפרעך, בעת וועלכער ער האט ערקלערט:

דער בייטראג פון יודען צו דער ענטוויקלונג און ווייטערדיגער אויספארשונג פון דער ראדיא-טעלעגראפיע איז באמת אנ'אונגעוועהנליך גרויסער און האט געבראכט אומפאזאנטע רעזולטאטען. איך ...

... פון ראדיא-טעלעגראפיע זעהר בערימטע פערדינסטען און האט זיך ערווארבען דעם טיטעל „באראן", מיט וועלכען די איטאליענישע רעגירונג האט איהם אויסגעצייכענט. אויף דער פראגע, וואס ער רעכנט וועגען פראפ. איינשטיין און זיין טעאריע, האט סען. מארקאני געענטפערט:

איך האלט פראפ. איינשטיין פאר איינע פון די געניאלסטע וויסענשאפטליכע ערשיינונגען פון אונזער צייט. זיין טעאריע, וועלכע האט שוין דורך עקספערימענטען געפונען איהר לעבען-בעשטעטיגונג האט געענדערט אונזערע פארשטעלונגען, וואס מיר האבען געהאט ווע...

... צעשו, פארזיצער פון דער פויפסטליכער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע.

איך בעוואונדער — האט געזאגט ווייטער סען. מארקאני, די אויסערגעוועהנליכע פעהיגקייטען, וואס די יודען ווייזען ארויס אויפ'ן געביט פון מאטעמאטיק און פיזיק. ווען דאס יודישע פאלק וואלט נישט בעזיצט אזעלכע פעהיגקייטען, אזא ווילען צום וויסען און אזא בעגער צו דערגרייכען די וואהרהייט, ווי אזוי וואלט מען געקענט דאן אויסטייטשען דעם פאקט, דאס עס האט איבערגעלעבט צוואנציג יאהרהונדערטער פון פערפאלגונגען.

צום סוף פון געשפרעך, וועלכען סען. מארקאני האט בעפולמעכטיגט דורך דער ...

לאָדז
18 פעברואַר 1931
זון אויפג. 6.50
זון אונטערג. 4.50
מיטוואָך, א׳ אדר תרצ"א
פ׳ תרומה

טאָג-כראָניק

היינט — שטרייק אין לאָדזער מאַגיסטראַט

לויט'ן בעשלוס פון דער צווישן־פעראיינס־קאָמיסיע פון די שטאָטישע אַנגעשטעלטע, וועט היינט אויסברעכען אַ שטרייק אין לאָדזער מאַגיסטראַט.
דער שטרייק זאָל דויערן נאָר איין טאָג.

הויז-דאָקטוירים בעשטימט לאָדזער קראַנקען־קאַסע

היינטיגע וואָך וועט לאָדז פערטיילט ווערען אויף דאָקטוירים־פּונקטען. פאַר יעדען פונקט פון שטאָט וועט די קראַנקען־קאַסע בעשטימען ספּעציעלע הויז־דאָקטוירים. די פערזיכערטע פון קראַנקען־קאַסע וועלען פאַר'ן גײן אין די קראַנקען־קאַסע - „לעטשניצעס" מוזען אונטערזוכט ווערען דורכ'ן הויז־דאָקטאָר פון זייער ראַיאָן.

8-טע אינדוסטריע-קאַטעגאָריע ווערט בעפרייט פון אומזאַץ-שטייער און פּאַטענט-פליכט

50 פּראָצענט לאָדזער פירמעס וועלען מוזען אויסקויפען גרעסערע פּאַטענטען

אויף דער קאָנפערענץ פון די פינאַנץ־נאַטשעלניקעס אין לאָדזער קרײז, וואָס איז נאָך 3־טאָגיגע בעראַטונגען געשלאָסען געוואָרען, זענען געמאַכט געוואָרען אַ רײַהע פעסטשטעלונגען, וואָס וועלען בלי־ספק האָבען אַ פּאָזיטיווע ווירקונג בײַ די נאָהענטע אויסמעסטונגען פון שטייערן און ס'זענען אָנגענומען געוואָרען איניגע בעשלוסען פון ערשט־ראַנגיגער וויכטיגקייט פאַר גרויסע מאַסען שטייער־צאָהלער.

פון די בעריכטען, וואָס עס האָבען אָפּגעגעבען די נאַטשעלניקעס פון די פינאַנץ־אַמטען אין לאָדזער קאַנט, איז צו זעהן, אַז די ווירטשאַפטליכע סיטואַציע האָט זיך שטאַרק פערגרעסערט. ד. פעראָרעמונג פון די שטייער־צאָהלער איז אַ געוואַלדיגע. די פעסטשטעלונג פון די דאָזיגע אומשטענדען האָט שוין געהאַט אַ השפּעה אויף דער דיסקוסיע איבער דער אויסמעסטונגס־אַקציע פון שטייערן, וואָס שטעהט איצט פאָר.

דער אומזאַץ־שטייער וועט אויסגעמאָסטען ווערען ביז'ן 15. אַפּריל. די שאַצונגס־קאָמיסיעס וועלען באַלד אָנהויבען אַרבּייטען.

בײַם אַרומרעדען די מעטאָדען פון אויסמעסטען דעם אומזאַץ־שטייער איז בעשלאָסען געוואָרען אַלע שטייער־צאָהלער אָפּצושאַצען אינדיווידועל. נאָר נעמענדיג אין אַכט די שלעכטע קאָניונקטור, וועלען די שאַצונגען פון אומזאַץ־שטייער און אַלגעמיינען הכנסה־שטייער זײַן קלענערע ווי אין פאָריגען יאָהר. אויף דעם גרונד וועלען בעשטימט ווערען די דורכשניטס־נאָרמען פון פערדינסט.

אויך איז אָנגענומען געוואָרען אַ וויכטיגער בעשלוס, וואָס בעטרעפט אַ נײַע ווענדונג אויפ'ן געביט פון אומזאַץ־שטייער. ביז איצט האָבען געמוזט אויסקויפען פּאַטענטען און צאָהלען אומזאַץ־שטייער אַלע אינדוסטריע בעשעפטיגונגען (מיט'ן אויסנאַהם פון בעשעפטיגונגען, וואָס ווערען צוגערעכענט צו האַנטווערקערײַ). דער צוזאַמענפאָהר פון די פינאַנץ־נאַטשעלניקעס האָט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער פּראַקטיק אָנגענומען אַ בעשלוס וועגען דער נויטווענדיגקייט צו בעפרייען פון אומזאַץ־שטייער אַלע קלענע אינדוסטריעלער, וואָס אַרבּייטען זעלבסטשטענדיג און זענען פאַך (אָהן שום געהילפען), דאָס הייסט, כמעט די גאַנצע 8־טע קאַטעגאָריע פון אינדוסטריע.

ביז איצט זענען אַרבּייטער און האַנדעלס־אַנגעשטעלטע ביז 17 יאָהר און איבער 55 יאָהר בערעכענט געוואָרען דורך דער פינאַנץ־מאַכט 2 פערזאָן פאַר איינעם. אויף דעם גרונד האָבען פאַבּריקאַנטען און סוחרים געמוזט אויסקויפען נעהערינע פּאַטענטען. דער צוזאַמענפאָהר פון די נאַטשעלניקעס איז אַרויסגעגאַנגען פון דער הנחה, אַז דאָס דורכפיהרען קאָנטראָלעס בנוגע די יאָהרען פון די אַנגעשטעלטע און אַרבּייטענדע (עלטערע און יונגערע) איז זעהר שווער פאַר די פינאַנץ־אָרגאַנען, צוליב וואָס ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז אַ יונגערליכער אָדער עלטערער אין האַנדעל און אינדוסטריע וועט בעטראַכט ווערען ווי איין פערזאָן.

דער דאָזיגער בעשלוס וועט גורם זײַן, אַז כמעט 50 פּראָצענט פון אַלע סוחרים און אינדוסטריעלער וועלען מוזען אויסקויפען גרעסערע פּאַטענטען.

צווישען די לאָדזער יודישע ווירטשאַפטליכע ספערען וועט די ידיעה מאַכען אַ געוואַלדיגען רושם.

יודישע קליינהענדלער בעטען הילף בײַ דער וואָיעוואָדזטווע און האַנדעלס-קאַמער

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון גמילות־חסדים־קאַסע פּאָמאָרסקאַ 15

(—) זונטאָג איז פאָרגעקומען די גענעראַל פערזאַמלונג פון דער גמילות־חסדים־קאַסע בײַם קליין הענדלער פעראיין (פּאָמאָרסקאַ 15). אָפּגעבענדיג דעם בעריכט, האָט פּרעזעס רעם אָנגעוויזען, אַז מיט 3 וואָכען צוריק האָט אַ דעלעגאַציע בעזוכט דעם וואָיעוואָדע און דעם פּרעזעס פון לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, און בײַ זיי אונטערגעוואָרפען מכח שטיצע פאַר דער גמילות־חסדים־קאַסע, וועלכע איז פאַר'ן רואינירטען יודישען קליינהענדלערטום אַ וויכטיגער אַנלעהן. אין ביידע אינסטאַנצען האָט מען צוגעזאָגט צו טון וואָס מעגליך, כדי נאָכצוקומען די בקשה.

לסוף איז געוועהלט געוואָרען אַ נײַע פערוואַלטונג: לייב פּריים (פּרעזעס); לייבוש נעמאַן (ווינצע־פּרעזעס); יעקב האָלאַנד (סעקרעטאַר); אברהם אַבּראַמאָוויטש (קאַסיר) און לאַנדוי, נאַפּאַרסטעק, פרידבערג, קאַמפּעל, קראַקאָווסקי.

מיניסטאַרען וועלען דעציזירען...

די לאָדזער אינדוסטריעלער האָבען זיך דערווייל צוריקגעצויגען פון זייער בעשלוס צו קונדיגען מאַסענוויז די אַרבּייטער. זיי וועלען וועגען דעם אָפּהאַלטען אַ געמיינזאַמע קאָנפערענץ מיט די מיניסטאָרען אין וואַרשע, וואו עס וועט אָנגענומען ווערען די ענדגילטיגע דעציזיע.

49-יעהריגער מאַן פון ווייב און קינד שיסט אין זײַן געליבטע, ווען זי שפּאַצירט מיט איהר חתן

דער סוף פון דער שווידערליכער דראַמע

(§) אין 1921 האָט אין דער פאַבּריק פון ווײַס און פּאָזנאַנסקי געאַרבּייט אַלס וועבערין העלענאַ מלאַטקאָווסקאַ. דעם וועבער־מײַסטער פראַנטישעק בוּיאַלאַ, (49 יאָהר) אַלט איז שטאַרק געפעלען די יונגע וועבערין און איז צו איהר געווען זעהר העפליך. ער האָט זי אָפּגעפירט אַהיים און האָט איהר אויסגעהאָלפען בײַ דער אַרבּייט. וועגען דעם מײַסטער'ס סימפּאַטיעס צו איהר, האָט די יונגע מלאַטקאָווסקאַ דערצעהלט איהרע עלטערן. טאַטע־מאַמע האָבען איהר דאַן פערווערט זיך אַרײַנצולאָזען מיט בוּיאַלאַ'ן, ווייל ער האָט געהאַט אַ שם פאַר אַ פערפיהרער, וואָס האָט שוין פערזאַנגליקט פילע ווײַבער. אַ חוץ דעם איז ער געווען בעווײַבט און האָט געהאַט קינדער. צוליב אַ שלעכטער קאָניונקטור איז אין אַ צײַט אַרום ליקווידירט געוואָרען די וועבערײַ־אָפּטיילונג. בוּיאַלאַ זײַענדיג אַ גוטער פאַכמאַן איז אַרויסגעפאָהרען אויף אַ שטעל קיין רומעניען. פאַר'ן פערלאָזען לאָדז האָט ער שטאַרק צוגערעדט די מלאַטקאָווסקאַ, זי זאָל מיט איהם מיטפאָהרען. ער זיך בעמיהט וועגען אַרבּייט אויך פאַר איהר עלטערן. מתחילת האָבען העלענאַ'ס עלטערן נישט מסכים געווען אויף דעם פאָרשלאַג. נאָר אַז דער דלות האָט אָנגעהויבען פּײַניגען בײַ זיי, האָבען טאַטע־מאַמע ערלויבט דער טאָכטער מיטצופאָהרען מיט בוּיאַלאַ'ן. אַ צײַט שפּעטער זענען אָנגעקומען קיין לאָדז ידיעות, אַז בוּיאַלאַ לעבט צוזאַמען אין רומעניען מיט די מלאַטקאָווסקאַ, זיי אַרבּייטען און זענען בײַדע גליקליך.

בוּיאַלאַ'ס פרוי מיט די קינדער האָבען אין לאָדז געליטען נויט, זיי האָבען געבעטען, אַז בוּיאַלאַ זאָל צוריק אַהיימקומען. דאָס גאַנצע בעטען האָט אָבער גאָרנישט געהאָלפען. בוּיאַלאַ צוזאַמען מיט דער מלאַטקאָווסקאַ האָט פערבראַכט אין רומעניען ביז 1925.

נאָכ'ן צוריקקומען קיין לאָדז זענען בײַדע ווידער געווען אין נאָהענטע בעציהונגען, כאָטש די מלאַטקאָווסקאַ האָט זיך בעמיהט אויסצומײַדען דעם מײַסטער. מורא־האָבענדיג, אַז דער טאָכטער זאָל נישט געשעהן קיין בייזעס, האָבען זיי זי אָוועקגעשיקט צו קרובים קיין גנער.

איינמאָל איז בוּיאַלאַ געקומען צו די מלאַטקאָווסקאַ'ס עלטערן און געפאָדערט קאַטעגאָריש, מען זאָל זי צוועגען צוריקצוקומען. אויב נישט, וועט געשעהן אַן אומגליק. נאָך בוּיאַלאַ'ס וויזיט האָבען די מלאַטקאָווסקי'ס אָוועקגעשריבען אַ בריוו צו דער טאָכטער, זי זאָל צוריקקומען, אַז זי האָט זיך ווידער בעוויזען אין לאָדז, זענען איהרע בעציהונגען מיט בוּיאַלאַ'ן געוואָרען וואָס אַמאָל קעלטערע. אינצווישען האָט זי זיך אין לאָדז בעקענט מיט'ן אַרבּייטער סטאַניסלאַוו זעליסלאַווסקי, מיט וועלכען זי האָט בעשלאָסען חתונה צו האָבען. זינט דאַן האָט זי אָנגעהויבען בוּיאַלאַ'ן גרינגצושעצען און איהם אַמאָל ערקלערט:

— „איך קען אײַך נישט און וויל פון אײַך נישט וויסען". דאָס איז געשעהן אויף פּאָמאָרסקאַ גאַס, ווען זי האָט שפּאַצירט מיט איהר חתן און בוּיאַלאַ האָט זי אָפּגעשטעלט מיט דער פראַגע: „העלאַ וואָס וועט זײַן?"

בוּיאַלאַ האָט פערלוירען דעם כּח איבער זיך, האָט אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און אויסגעשאָסען אין דער מלאַטקאָווסקאַ. זי האָט בעקומען אַ וואונד אַרום האַרץ און אַנ'אָפּגעבלוטיגטע, איז זי געפאַלען ביז צום טויער פון פּאָמאָרסקאַ 66.

דער חתן פון דער פערוואונדעטער האָט געוואָלט בײַ בוּיאַלאַ'ן אַרויסרײַסען דעם רעוואָלווער. בעת'ן ראַנגלען זיך זענען געפאַלען נאָך 2 שאָסען. דערויף איז אָנגעקומען פּאָליציי, וועלכע האָט בוּיאַלאַ'ן אײַנגעזעצט אין תפיסה.

נעכטען איז בוּיאַלאַ געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק אין קרייז־געריכט. איהם האָט פערטיידיגט אַדוו. פּאַרעלע. דער ציוויל־מאַהנער איז געווען אַדוו. ללקער, וועלכער האָט געפאָדערט 1 זלאָטי ענטשעדיגונג פאַר'ן מאָראַלישען שאָדען און די קאָסטען, וואָס זענען געווען פערבונדען מיט'ן בעגראָבען די געשטאָרבענע פון בוּיאַלאַ'ס רעוואָלווער־שאָס. בוּיאַלאַ האָט זיך פערענטפערט, אַז ער האָט געשאָסען, ווייל זעליסלאַווסקי האָט זיך אויף איהם געוואָרפען. ערקלערונגען געגען אָנגעקלאָגטען האָבען אָפּגעגעבען בוּיאַלאַ'ס ווײַב און קינדער.

בוּיאַלאַ איז פערמשפט געוואָרען אויף 8 יאָהר שווערע תפיסה און בעצאָהלען 220 זל. לויה־קאָסטען.

פון „יעאַם"

אין דער לאָדזער אָפּטיילונג פון דער ציוניסטישער עמיגראַציע געזעלשאַפט „יעאַם" זענען אָנגעקומען חשבונות פון: [illegible] אַמעריקאַ, אַרגענטינע, קאַנאַדאַ, ארץ ישראל, [illegible], ענגלאַנד, און [illegible], פאַר פאָלגענדע קרובים זייער:

זוסקינד זאַנגער, יונה ניעוויאַדאָמסקאַ, פ. בלאַנקעט, פײַגע פערל פּאַנגורעק, אברהם יורקעוויטש, אַלגאַ רודאָלף, פּעסאַ שוואַרין, חנה יאַקובּאָוויטש, רײַזעל שולמאַן, סנדר קאָסאָווסקי, לאה קאַלמאַנאָוויטש, רחל קיפּעראָסער, אברהם יצחק פּײַפּער, דאָראַ שליוויקאָוויטש, גיטעל קנאָבּעל, בנימין האָזענבערג, וואָלף גלעזווינצקי, יעקב באַנגוואַל, בערטאַ גרויסמאַן, חנה קאַליש, שרה מאַשאַ גרינגער, אברהם ישעיהו נאָהאַק, מאַניאַ גאָלדמאַן.

אַלע אויבען אויסגערעכענטע פערזאָנען קענען זיך מעלדען אין ביוראָ פון „יעאַם" (קיליגסקיעגאָ 49) פון 10—2 פאַרמיטאָג.

——:O:——

פון לאָדזער האַנדעל'ס־געריכט

——:O:——

פירמע „ברידער ראַטבּערג" בעט אַ „נאַדזאָר"

(5) אין לאָדזער האַנדעלס־געריכט איז נעכטען אײַנגעלאָפען אַ בּיטע פון דער פירמע „ברידער איצעק און יאַקאָב ראַטבּערג" (פּיעטריק. 61), מאַניפאַקטור־פאַבּריק, וועגען בעשטימען איהר אַ „נאַדזאָר".

די פירמע אַרבּייט אויס בוימוואָלענע, האַלב־בוימוואָלענע, וואָלענע און זײַד־אויסאַרבּייטונגען זינט 1813.

די מאַשינען האָט די פירמע אײַנגעקויפט מיט 2 יאָהר צוריק און זענען פּאָלשטענדיג נײַ, וואָרום צוליב'ן קריזיס זענען די מאַשינען נאָך נישט בענוצט געוואָרען. דער דאָזיגער פאַקט בעווײַזט, אַז די ראַטבּערג'ס זענען געווען זעהר פאָרזיכטיג, צוליב'ן הערשענדען קריזיס, בײַם אײַנשטעלען זייער אומזאַץ־אָפּטייל כדי צו לאָזען אין גאַנג די גאַנצע פאַבּריק. די פירמע ערקלערט זיך אויך, וואָס ביז איצט האָט די פירמע מיטגעמאַכט אַלע שוועריגקייטען און זיי גובר געווען. נאָר די אומגעוועהנליכע היזקות און די באַנקראָטען פון איהרע אָפּנעמער, ווי אויך דאָס פאַלען פון די פּרײַזען אויף רויה־שטאָפען און פאַרטיגע סחורות, האָט געשטעלט די אונטערנעמער אין צאָהלונגס־שוועריגקייטען אַזוי, אַז זיי זענען נישט ביכולת איצט צו בעפרידיגען אַלע זייערע קרעדיטאָרען.

דער בילאַנס שליסט זיך מיט דער סומע פון 615,207 זל., דערונטער דער קאַפּיטאַל 145,155 זל. אַלע חובות פון דער פירמע געפינען רעקנונגען און די פליסיגע אַקטיוועס ווי סחורות, וואָס זענען אָפּגעשאַצט אויף 255,000 זל. און די האַלב־פליסיגע אַקטיוועס, די מאַשינען וואָס זענען ווערט 248,000 זל.

* * *

אין מערץ 1930 איז נתן־דוד סאַוויצקי, מיטלער פאַבּריקאַנט זאַכאַרזשאַ 59 געשטעלט געוואָרען אונטער אַנ'אויפזעהלאָשטש. אין דעצעמבער פ. י. האָט סאַוויצקי פערגעלעגט צו רעגולירען אַלע קרעדיטאָרען אויף 10 פּראָצענט, בעצאָהלט אין 2 יאָהר צײַט. אַ קליינע צאָהל קרעדיטאָרען האָבען שריפטליך זיך נעגענגעשטעלט דער בעשטעטיגונג פון אַפּמאַך, ווייל דער זוהן פון באַנקראָטירטען האָט אַלס קרעדיטאָר פון 104,000 זל. רעצידירט בײַ דער אָפּשטימונג איבער'ן אַפּמאַך.

צוליב דעם האָט דאָס געריכט בעשלאָסען אויסצוהערען די מיינונג פון ריכטער־קאָמיסאַר און די סינדיק'ס.

עקיבא רובינשטיין אין לאָדז

אויף דער אײַנלאַדונג פון לאָדזער שאַך־קלוב קומט היינטיגע וואָך צופאָהרען קיין לאָדז דער וועלט־שאַך־מייסטער עקיבא רובינשטיין. דעם 21. און 22. ד.ח. וועט ער שפּילען איניגע שאַך־פּאַרטיעס אין שאַך־קלוב (מאָניושקי 1).

זאַל פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20
מיטוואָך, דעם 18־טען פעברואַר 1931, 9 אַ זייגער אָוונד
דער לעצטער אָפּשידס־אָוונד
פון
היה'לע גראַבּער
אין אַ בענייטען פּראָגראַם.
צוויי אײַנאַקטערס פון י. ל. פּרץ
נאָך „קבורה" און „מוסר"
נײַע קינדער־לידער • נײַע פאָלקס־לידער • נײַע חסידישע נגונים
בילעטען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

די איבערלעבענישען פון אַ לאָדזער דעטעקטיוו

(געשריבען ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט")

פון בערנאַרד הילער

געשיכטע נומער 3.

דער פערברעכערישער אינזשיניער

ערשטער קאַפּיטעל.

אַ מאָדנע געשיכטע

אין איינעם אַ טריבען הערבסט־טאָג אין יאָהר 1929 איז אין דער קאַנצעלאַריע פון פּריוואַטען דעטעקטיוו רונגאַרט אַרײַנגעקומען אַנ'עלעגאַנט געקליידעטע דאַמע. זי האָט איבערגעגעבען דער דינסט אַ וויזיט־קאַרטע מיט'ן נאָמען אַרעלאַ פּרוסאַק און געבעטען, אַז מ'זאָל זי איבערגעבען דעם דעטעקטיוו. אין אַ פּאָר מינוט אַרום איז אַרײַנגעקומען רונגאַרט אַליין.

דער דעטעקטיוו האָט זי העפליך בעגריסט און געבעטען, זי זאָל זיך זעצען.

— מיט וואָס קאָן איך אײַך דינען, פרוי פּרוסאַק? — האָט ער געפרעגט.

— איך בין געקומען צו אײַך אין אַ וויכטיגען ענין, הער רונגאַרט — האָט זי געזאָגט. — ס'קאָן זײַן, אַז איך האָב אַ טעות, אָבער איך קאָן זיך נישט בעפרײַען פון געדאַנק, אַז דאָ איז געשעהן אַ פערברעכען. איך וועל אײַך דערצעהלען די גאַנצע געשיכטע און דערנאָך וועט איהר אַרויסגעבען אײַער אורטייל.

— ביטע זעהר, איך הער אײַך!

רונגאַרט האָט אַ רוק געטאָן דעם שטוהל און פרוי פּרוסאַק האָט גענומען דערצעהלען:

— אינ'ם סוף פון דער [illegible] גאַס געפינען זיך, ווי עס איז אײַך אָפּשר בעקאַנט, עטליכע ווילעס, וואָס זענען אויפגעבויט געוואָרען אין דער צײַט פון קריג. איך און מײַן פאַמיליע פערמאָגען מיר דאָרט אַ קליינעם הײַזעל, אין וועלכען מיר וואוינען שוין עטליכע יאָהר. נעבען מײַן הויז געפינט זיך אַ ווילע, נומער 4, אַרומגערינגעלט מיט אַ גרויסען גאָרטען. די דאָזיגע ווילע געהערט צום אינזשיניער אַלפרעד קאַמינסקי, וואָס האָט שוין לאַנג אָוועקגעוואָרפען זײַן פּראַקטיק און ער לעבט פון זײַן גרויס פערמעגען, וואָס ער האָט לאָקירט אין די [illegible] באַנק. ער האָט זעהר אַ ליבע, אָנגענעהמע יונגע פרוי, וואָס איך האָב ליב געקריגען באַלד פון ערשטען אויגענבליק. מיר האָבען זיך זעהר בעפרײַנדעט און פרוי גוסטאַוואַ איז אָפט געווען מײַן גאַסט. אויך איך האָב זי בעזוכט, אָבער זעהר זעלטען. דאָס איז געווען דערפאַר, ווייל איהר מאַן, ה' קאַמינסקי איז מיר שטאַרק נישט געפעלען. עס איז מיר נישט געפעלען זײַן געל פּנים מיט דער שוואַרצער באָרד און זײַן אומענשליך כמעט ציניש־ע האַלטונג האָט געווירקט אויף מיר פּשוט אָפּשטויסענד. איך קאָן עס נאָך איצט נישט פערשטעהן, ווי אַזוי האָט אַזאַ איידעלע און שעהנע פרוי, ווי גוסטאַוואַ, געקאָנט חתונה האָבען מיט אַזאַ מענש! איך האָב זי איינמאָל געפרעגט, האָט זי מיר מיט טרעהרען אין די אויגען דערצעהלט, אַז זי האָט זיך געפינען אין דער גרעסטער נויט [illegible], ווען זי האָט זיך בעקענט מיט איהם. ער האָט זי אַרויסגענומען פון אַ ביוראָ, וואו זי האָט געאַרבּייט פופצעהן שעה אין טאָג און קוים געהאַט צו לעבען פון דער שכירות. דערצו האָט זי נאָך געמוזט [illegible] פון [illegible] שעה, וועלכער האָט זי גדרמאָהט צו דערהײַראַטען, אויב זי וועט נישט אָנגעהמען זײַן שענדליכען פאָרשלאַג. בעת אינזש. קאַמינסקי האָט איהר געזאָגט, אַז ער וויל מיט איהר חתונה האָבען, איז זי געווען פּשוט גליקליך. זי איז געוואָרען זײַן פרוי, הגם זי האָט איהם נישט געליבּט. איך ווייס, אַז זי האָט קיינמאָל נישט געהאַט צו איהם דאָס מינדסטע געפיהל פון סימפּאַטיע, כאָטש זי האָט קיינמאָל דאָס נישט דערמאָנט. איך האָב עס אַליין בעמערקט. איך האָב געזעהען, אַז צווישען פּאָרפאָלק קאַמינסקי הערשען מאָדנע קאַלטע בעציהונגען. זיי זענען געווען צווישען זיך, ווי פרעמדע. גוסטאַוואַ האָט מיר שטענדיג געזאָגט, אַז זי איז דערפון צופרידען, ווייל זי קאָן דעם מענש נישט איבערטראָגען. איך האָב מיט איהר מיטגעפיהלט פון גאַנצען האַרצען.

אינזש. קאַמינסקי האָט נישט געהאַט קיין בעקאַנטע. אָפט איז ער אָוועק פון דער היים אויף אַ פּאָר טעג. אָבער גוסטאַוואַ'ן האָט עס ווינציג געאַרט. זי האָט איהם סײַ ווי נישט ליב געהאַט. אין דעם האָניג־חודש האָט ער אַרויסגעוויזען איהר פיל צערטליכקייט, אָבער שפּעטער איז זי איהם פאַר'מיאוס'ט געוואָרען און ער האָט זיך צו איהר בעצויגען נישט אַזוי ווי מ'דאַרף. זי האָט שטיל געליטען. זי האָט זיך נישט בעקלאָגט, אַפילו פאַר מיר האָט זי זיך זעלטען בעקלאָגט. פערקעהרט, זי האָט שטענדיג געשוויגען און ווענציג גערעדט. איך האָב פערשטאַנען איהר שווער לעבען און האָב שטענדיג זיך בעמיהט זי צו טרייסטען. זי האָט מיך בעזוכט כמעט אַלע טאָג און איך האָב זי אויפגענומען ווי אַן איינציגע שוועסטער.

איינמאָל, נאָכדעם, ווי איך האָב זי פינף טעג נישט געזעהען, איז זי געקומען צו מיר שפּעט אין אָוונט און מיר מיט טרעהרען אין די אויגען דערצעהלט, אַז דער מאַן האָט איהר פערבאָטען זיך זעהען מיט מיר, ווייל ער האָט נישט ליב די אומזיניגע פּלוידערײַען פון ווײַבער — אַזוי האָט ער זיך אויסגעדריקט — און ער האָט געפאָדערט פון איהר, אַז זי זאָל אָוועקפאָהרען קיין אייראָפּאַ, ווייל זי האָט כמעט נישט געזעהען די וועלט און אַזאַ רײַזע קאָן איהר ברענגען גרויס נוצען. איך האָב עס נישט פערשטאַנען. צווישען דעם דאָזיגען מענש און זײַן פרוי, וואָס ער האָט להלוטין נישט ליב געהאַט?

איך האָב זי אין אַ זעהר פאָרזיכטיגען טאָן אַ פראַגע געטאָן, צי דער מאַן איז זי נישט חושד אין עפּיס...

דערויף האָט זי אַראָפּגעלאָזט די אויגען און געשוויגען. זי האָט, ווײַזט אויס, נישט געוואָלט רעדען דערוועגען.

איך האָב זי ווײַטער נישט געוואָלט פרעגען, הגם טיף אין האַרצען האָב איך פערשטאַנען, אַז זי האָט געמוזט שליסען בעקאַנטשאַפט מיט עפּיס אַ מאַנס־פערשוין. איך בין געווען זיכער, אַז צומאָרגענס וועט זי מיר אַליין דערצעהלען דערוועגען.

יעדענפאַלס איז זי נישט איבעריג געווען צופרידען פון דער רײַזע, וואָס האָט איהר ערוואַרט. [illegible] איז זי אַרויסגעגאַנגען פון מײַן הויז. דאָס איז אַלץ געשעהען מיט אַ חודש צוריק. זינט יענער צײַט האָב איך זי שוין מעהר נישט געזעהען. איך האָב אָפט אָבסערווירט דעם אינזשיניער'ס הויז, אָבער גוסטאַוואַ איז נישט געווען; זי איז פערשוואונדען. אויך איהר שטוב־מיידעל איז נעלם געוואָרען.

אין אַ וואָך אַרום האָב איך בעשלאָסען אַרײַנצוגעהן אין אינזשיניער'ס הויז, בעת ער וועט זיך דאָרט נישט געפינען. ווען איך האָב אָנגעקלינגען, האָט מיר געעפענט די טיר עפּיס אַ דינער, וועלכען איך האָב ביז איצט קיינמאָל נישט געזעהען. אויף מײַן פראַגע, וואו עס געפינט זיך איצט גוסטאַוואַ, האָט ער מיר געענטפערט, אַז זי איז אָוועקגעפאָהרען מיט אַ חודש צוריק. נישט וועלענדיג גלויבען די איינציגע אויערען, האָב איך געפרעגט, וואוהין זי איז געפאָהרען. ער האָט מיר געענטפערט, אַז קיין פּאַריז.

מעהר קיין פּרטים האָט ער מיר נישט געקאָנט איבערגעבען, ווייל ער איז צוגענומען געוואָרען נאָכדעם, ווי די פרוי גוסטאַוואַ איז שוין געווען פערשוואונדען. ער האָט בלויז צוגעגעבען, אַז דאָס פרוהערדיגע שטוב־מיידעל איז בעפרײַט געוואָרען אַ פּאָר טעג, איידער פרוי קאַמינסקאַ איז אָוועקגעפאָהרען. איך בין געקומען אַהיים צו מיר אַ שטאַרק־בעאונרוהיגטע און איך קאָן זיך נישט בערוהיגען פון פערדאַכט, וואָס האָט זיך באַלד אין אָנהויב דערוועקט אין מיר. איך האָב באַלד לכתחילה געהאַט דעם אײַנדרוק, אַז דאָ איז געשעהן אַ פערברעכען.

איך גלויב עפּיס נישט, אַז גוסטאַוואַ זאָל האָבען געקענט אָוועקפאָהרען. אויב זי זאָל באמת האָבען אָוועקגעפאָהרען, וואָלט זי דאָך געשריבען צו מיר כאָטש איינמאָל. אויב זי איז אָוועקגעפאָהרען, פאַרוואָס האָט זי זיך נישט געזעגענט מיט מיר? זי האָט דאָך געקאָנט דורכ'ן שטוב־מיידעל איבערשיקען מיר עטליכע ווערטער.

צומאָרגענס בין איך אַליין צוגעגאַנגען צום אינזש. קאַמינסקי און געפרעגט, וואָס זײַן פרוי מאַכט און צי זי קומט צוריק. ער האָט מיר געגעבען אַנ'אויסמײַדענדיגען ענטפער און צום סוף מיר געזאָגט, אַז העכסט־וואַהרשײַנליך וועט זי שוין מעהר נישט צוריקקומען, ווייל זי האָט זיך געפיהלט אומגליקליך אין פאַמיליען־לעבען, אַז זי פיהלט זיך זעהר גוט אין פּאַריז, אַז זי איז איהם שוין מעהר נישט נייטיג. ער האָט איהר שוין עטליכע מאָל געשריבען, אַז זי זאָל צוריקקומען, אָבער ער האָט נישט קיין קריגען קיין תשובה.

(דאָס ווײַטערע קומט)

לאדז פאר קהלה-וואהלען

וואס ערקלערען די פארשטעהער פון בונד לינקע פ.צ. און פאלקיסטען? אנקעטע פון „לאדזער טאגעבלאט"

געוו. פרנס שמואל עדעלמאַן
(לינקע פ. צ.)

דער פאַרשטעהער פון די לינקע פועלי ציון האָט אונז צוגעשיקט אַנד. ערקלערט:

דאָס פונאַנדערלאָזען די קהלות און פּוילען מיט דער נייער פאַראָרדנונג צום וואהל-רעגולאַמין פון די קהלות איז די קאָמפּעטענציע פון דער סאַנאַציע דער „אגודה" פאַר איהר מיטאַרבעטען מיט איהר.

דאָס פונאַנדערלאָזען דעם קהלה-ראַט בײַ אונז אין לאָדז איז נאָך געוואָרען מעהר קאָמפּליצירט, ווייל ווי בעקאַנט, האָט דאָס העכסטע געריכט נע'פּסל'ט די וואהלען פון דער קהלה-פערוואלטונג און אַ'ך דוקלאַסיפיצירט פערזענליך ה' מינצבערג אלס פאָרזיצענדער פון דער קהלה. עס איז פערשטענדליך, אַז בײַ אַזאַ לאַגע האָט זיך ה' מינצבערג נישט געלוינט קימען צום ראַט מיט נייע וואה-לען צו דער פערוואלטונג, וואָס בײַ זיין צוזאַמענשטעל איז נאָך געווען אַ ספק, צי ער וועט אַרויס אַ זיגער.

דאָס איבערגעבען דעם ווײַטערדיגען גורל פון דער לאָדזער קהלה און די וואהלען פון נייעם ראַט אין די הענד פון העלד מינצבערג איז ווידער אַ קאָמפּאַני-סאַציע פאַר זיין אַרויסטריט אין סיים.

בײַם צוזאַמענשטעלען די צײַטווײַליגע פערוואלטונג האָט זיך אונזער העלד מינצ-בערג געוואָלט שאַפען אַ שײַן, אַז ער איז נאָך אַ „דעמאָקראַט" און האָט אײַנגעלאַדען „פאַרשטעהער" פון אַלע פּאַרטייען, קלײַבענדיג פּערזאָנען, וועל-כע זיינען נעהנטער אויחם צו זיין האַר-צען. דערבײַ וואַרפט זיך אין די אויגען, וואָס ער האָט געפינען פאַר גוטמוטיג אַרײַנ-צונעמען אַ פאַרשטעהער פון „בונד" און נישט אַרײַנעמען קיין פאַרשטעהער פון „פועלי ציון".

דאָס פונאַנדערלאָזען דעם ראַט און די פערוואלטונג און נאָמינירט דיזעלבע אגודה'שע לייט, וואָס זאָלען צוגרייטען די נייע קהלה-וואהלען און זאָרגען דער-פאַר, אַז ס'זאָלען געוועהלט ווער'ען אַזאַ קהלה-פערוואלטונג און אַזאַ קהלה-ראַט, וואָס זאָל פּאַסען פאַר די אינטענע מאַכט האָבער און פאַר דער „אגודה".

פון דעם פערשטעהט זיך, אַז דער „בונד" קען און אַ פערוואלטונג, וואָס איז נאָמינירט דורך דער רעגירונג, קיין אַנטייל נישט נעמען; מיר וועלען ווײַ-טער קעמפען געגען דער אַלגעמיינער רעאַקציע אַזוי גוט, ווי געגען דער יו-דישער רעאַקציע.

געוו. פּלנס אפרים אלעזר זעלמאַנאָוויטש

דער פאַרשטעהער פון „בונד" האָט צוגעשיקט אַנד. אונז ערקלערט פאָלגענ-דעס:

אונזער קוק אויף דעם ענין קהלה איז אַלגעמיין שוין בעוואוסט: די יודישע קהלה דאַרף זיין אַ וועלטליכע; זי דאַרף זיך פערנעמען אויסשליסליך מיט שאַפען וועלטליכע קולטור פאַר די יודישע מאַסען.

אונערטרעגליך שווער איז געוואָרען אונזער קאַמף אין דער לאָדזער קהלה, וואו די „אגודה" איז געקומען צו דער ממשלה. די „אגודה" האָט פאַר איהר טרעגערמען שותף די אינטימע מאַכט. דער העכסטער טריבונאַל האָט די וואה-לען נע'פּסל'ט, אָבער דאָס האָט נישט געשטערט, אַז די אגודה'שע מעהרהייט זאָל ווײַטער אָנפיהרען איהר אַרבעט.

נאָך ה' מינצבערג'ס רעדע אין סיים, האָט מען געבראַכט אַלס פערגיטונג

מאַגיסטער מ. באַלבאַרישסקי

דער פאָלקיסטישער טוער האָט אונז ערקלערט:

איך מוז אייך זאָגען דעם אמת: בעקענענדיג זיך מיט דעם נייעם קהלה-סטאַטוט און מיט די לעצטע שריט פון דער מאַכט דאָ אויף אָנ'אָרט, בין איך געווען טיף איבערצייגט, אַז אַלע וועלט-ליכע יודישע פּאַרטייען, ד. ה. בונד, לינקע פ"צ, ציונים און פאָלקיסטען וועלען. אַלס לאַגישען קאָנסעקווענץ, אויס-בערנעבען איגנאָרירען די קהלה-פיהרונג דער „אגודה", אויף אַ געוויסער צייט. אויף וואַרשא האָט געקענט וואַרטען צוויי יאָהר, ביז מ'וועט ערלויבען צו עפענען די ערשטע זיצונג אין יהדיש, האָבען די לאָדזער וועלטליכע פּאַרטייען אוודאי און אוודאי געקענט וואַרטען אַבי-סעל צייט, ביז... דער נייער קהלה-געזעץ וועט די וועלטליכע פּאַרטייען גע-ענדערט ווערען, אָדער פאַר אַנ'אַנדער אָרגאַן.

אויף דער פראַגע, פאַרוואָס דער פאָל-קיסטישער פּרנס, אדוו. וויינצמאַן האָט אָנגענומען דעם מאַנדאַט און איז גע-בליבען ווײַטער אין דער נאָמינירטער פערוואלטונג? האָט מאַג. באַלבערישסקי געענטפערט:

— איהר וועט מיר מוחל זיין, אויף דער דאָזיגער פראַגע קען איך אייך לייַ-דער קיין תשובה נישט געבען....

ראַדיאָ פּראָגראַם

מיטוואָך 18 פעברואַר

לאָדז (233.8) 11.58 שעה צייכען 12.05 גראַ מאַפאָן מוזיק 1.15 פאָרלעזען פון טעגליכען פּראָגראַם ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר 2.50 ראַדיאָ כראָניק רעפערירט פון ד"ר מאַריאַן סטעמפאָווסקי (טר. פון וואַרשאַ) 4.15 פּראָגראַם פאַר קינדער (טר. פון וואַרשאַ) 4.45 גראַמאָפאָן מוזיק פון וואַרשאַ 5.15 פּאָרטרעג פון קאַטאָוויץ 5.45 פּאָפּולערער קאָנצערט 6.45 פערשידענעס, 7.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלסקאַמער און פאָרלעזען פון פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג 7.25 גראַמ. מוזיק פון וואַרשאַ 7.40 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל פון וואַרשאַ — 8 פירטעל שעה פון אַ בוכ-האַלטער 8.15 פּאָרטראַג וועגען שפּאַניען (טר. פון ווילנאַ) וועהרענד דער פּויזע ליטעראַרישע פירטעל שעה 10 פעליעטאָן 10.15 גראַמ. מוזיק 10.35 „פּ.א.ט." וועטער פּאָליציי, און ספּאָרט קאָמוניקאַטען, ווי אויך רעסטאָראַנטיסטן פון אויסלענדישע סטאַציעס (אַ שפּאַ ציר מיט'ן דעטעקטאָר איבער אייראָפּאַ

דאָנערשטאָג 19 פעברואַר

לאָדז (233.8) 11.58 שעה-צייכען און פאָרלע-זען פון טעגליכען פּראָגראַם ווי אויך קינאָ און טע-אַטער רעפּערטואַר 12.10 גראַמאָפאָן מוזיק 3.35 קאָמוניקאַט פון דער ליגע פאַר לופט און געגען גאַז אַגריפען פערטיידיגונג פון וואַרשאַ 3.50 „מיר דאַרפען טרייבען אויטאָ-טוריסטיק און ווינטער" רעפ. פון אינזש. ראָגערמאַרשטיין (טר. פון וואַרשאַ) 4.15 גראַמ. מוזיק — 5.15 פּאָרטראַג פון ווילנאַ "די ראָל פון פּרוכטען אין יאַזשינעס און דער ערנעהרונג פון מענש" פון פּראָפ. יאַן מושינסקי 6.45 פערשידענעס 7.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער און פאָרלעזען פון פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג 7.25 גראַמאָפאָן מוזיק פון וואַרשאַ 7.40 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל פון וואַרשאַ — 8 פעליעטאָן 8.15 ראַדיאָ טעכנ. שמועס פון וואַר-שאַ 8.30 פּאָפּולערער קאָנצערט 9.30 האָרך שפּיל פון וואַרשאַ 10.15 קאָנצערט פון קראָקאָ 10.35 „פּ.א.ט.", מעטעאָראָלאָגישער' פּאָליציי און ספּאָרט קאָמוניקאַטען ווי אויך טאַנץ מוזיק פון וואַרשאַ,

קופּאָן № 196
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונ'ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג היינט מיטוואָך, ד. 18. פעברואַר פון 8 אָוונד.

פאַר מיליטער-איבונגען
בעקומען גייסטיגע אַרבייטער בעצאָהלט די פולע פּענסיע

גייסטיגע אַרבייטער, וואָס מאַכען אַדורך די מיליטערישע איבונגען, בע-קומען בעצאָהלט פאַר דער גאַנצער צייט פון די איבונגען די פולע פּענסיע, וואָס זיי האָבען פערדינט די לעצטע חדשים פאַר'ן גאַהן צו די איבונגען.

מעלדונג

דער טישלער, שניצער און דרעקסלער צעך פּאָלודניאָוואַ 4. האָט אַדורכגע-פיהרט די ערשטע עגזאַמענס פון פּאָל-גענדע מיטגלידער, וועלכע האָבען בע-קומען דעם טיטעל מייסטער (מישטזש) ווייסבראָט, שוואַרצאָווסקי, לובניצקי, קאַפּלאָוויטש, ש. גאָלדבערג, געלערמאַן, מ. טערקעלטויב, גאָלובאָוויץ, ווינטצער, געצלאָוויץ אַבראַמאָוויץ, גרינבערג און בירשטיין;

בײַ די עגזאַמענס זענען אָנוועזענד געווען פון קריסטליכען צעך סטאַרש, מאַיעווסקי און פאָלקאָוויטש. פון יודי-שען צעך דער סטאַרשי הערשקאָוויטש.

אפקלאַנגען פון בלוטיגען באַנדיטען-אָנפאַל אויפ'ן יודישען פאַר-פאָלק ראַלניצקי

(§) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בלוטי-גען אָנפאַל אויפ'ן יודישען פאַר-פאָלק ראַלניצקי אויף אַלעקסאַנדער-גאַס 68, דערוויסען מיר זיך, אַז שווער-פערוואונ-דעטע אברהם און גיטעל ראַלניצקי זענען נאָר אויף אַ קליינער צייט געקומען צום בעוואוסטזיין.

דורך דער קורצער צייט האָט די פּאָ-ליציי זיי אויסגעהערט, און אויפ'ן גרונד פון זייערע ערקלערונגען איז אין דער פאַר-לעצטער נאַכט דורכגעפיהרט גע-וואָרען אַ נייע אַבלאַוע

ס'זענען פערהאַלטען געוואָרען איינ-גע פערדעכטיגע פּערזאָנען

מיל האָבען געקענט בעוויזען זייער „אַליבי", צוליב וואָס זיי זענען אַרויס-געלאָזט געוואָרען אויף דער פרייַ

דער געזונד-צושטאַנד פון פרוי ראַל-ניצקאַ איז האָפענונגסלאָז אברהם ראַל-ניצקי קומט אומצוגענין צו זיך

* * *

געשטאָרבען די יודישע פרוי
דער קרבן פון באַנדיטען-אָנפאַל

(פּ) דער קרבן פון באַנדיטען-אָנפאַל אויף אַלעקסאַנדער-גאַס 68, פרוי גיטעל ראַלניצקאַ איז נעכטען געשטאָרבען אין שפּיטאַל.

פאַר'ן טויט איז זי אויסגעהערט גע-וואָרען דורכ'ן אויספאָרשונגס-ריכטער.

געוו. ראָטמאַן וואָלטשינסקי און גראַשקאָווסקי
וועלען זיך מוזען פערענטפערן פאַר'ן געריכט

ווי בעוואוסט, האָט דער לאָדזער שטאָט-ראַט בעשלאָסען אויפצופאָדערן דעם געוועזענעם ראָטמאַן גראַשקאָווסקי און דעם געוו. וויצע-פּרעזעס פון שטאָט-ראַט וואָלטשינסקי, אַז זיי זאָלען צו-ריקצאָהלען דער שטאָט-קאַסע העכער 100,000 זל., וואָס זיי האָבען צוגענומען בײַ דער עלעקטראָווניע און טראַמווײַ-געזעלשאַפט פאַר אָנטייל-נעמען אויף זייערע זיצונגען.

איצט דערוויסען מיר זיך, אַז די קאָמונאַל-מאַכט טרעט איצט אַרויס צום געריכט מיט דער פאָדערונג, אַז די ה"ה גראַשקאָווסקי און וואָלטשינסקי זאָלען צוריקצאָהלען דאָס שטאָטישע געלד אין דער שטאָט-קאַסע אַריין.

דער עמיגראַנטען-האָטעל אין וואַרשאַ
ערקלערונג פון „יעאַס"

אין צוזאַמענהאַנג מיט די פערשיי-דענע אָנפראַגעס פון דער פּראָווינץ ער-קלערט די יודישע צענטראַלע עמיגראַ-ציע-געזעלשאַפט „יעאַס" און פּוילען פאָלגענדעס:

א) אין עמיגראַנטען האָטעל קענען זיך איינאָרדנען אַלע אָהן אונטערשייד פּראָווינצער עמיגראַנטען, וואָס קומען קיין וואַרשאַ און וועלכער ס'איז אָנגע-לעגענהייט, ווי צום טראַנספּאָרט, צום אמעריקאַנער קאָנסולאַט, נאָך דער וויזע וכדומה.

ב) אין האָטעל קריגען די עמיגראַנ-טען פאַר אַ מינימאַלען פּרייז פולע אויסהאַלטונג.

ג) די פעראַנטוואָרטליכע פּראָווינ-צער עמיגראַנטען, קומענדיג קיין וואַר-שאַ. דאַרפען גלייך פון דער באַהן פאָה-רען אין עמיגראַנטען-האָטעל.

ד) אין אַלע ענינים, וואָס זענען נוגע דעם עמיגראַנטען-האָטעל, דאַרפען די עמיגראַנטען זיך ווענדען מינדליך, אָדער שריפטליך לויט'ן אַדרעס:

Dom Emigranta Żydowskiego, Warszawa, Mylna 18, tel. 293-54.

די קליינהענדלער אין דער „קאַנסים"

(:) אין צענטראַלען קליינהענדלער-פעראיין (פּאָמאָרסקאַ 15), איז פאָרגע-קומען זאַ קאָנפערענץ פון די פאָרשטע-הער פון אַלע פעראיינען און עקסציעס, וועלכע זענען אָנגעשלאָסען אין דער צענטראַלע.

דער פאָרזיצענדער ראָטמאַן כאַרי האָט אָנגעוויזען, אַז איצט איז אַ מאָ-מענט, וועלכער צווינגט דעם קליינהענד-לער שטאַרק זיך צו אָרגאַניזירען. לעצ-טענס האָט זיך דער קליינהענדלער אי-בערצייגט, אַז אויף איהם לויערן גרויסע געפאַהרען.

ווענגיג, אַז דער קליינהענדלער האָט איבערצולעבען אַזאַ גרויזאַמען ווירט-שאַפטליכען קריזיס, קומען גרויסע אינ-דוסטריעלער און נעמען צו בײַם קליינ-הענדלער די פּרנסה, מאַכען אויף גע-וועלבער, וועלכע זענען פערזעהן מיט אַלע אַרטיקלען און ציהנגען זייערע אָפּ-נעמער קויפען נאָר אין זייערע געוועל-בער („קאַנסומ" בײַ דער ווידזעווער מאַ-נופאַקטור). אַזוי ביז איצט עקזיסטירט נאָר איין „קאַנסום" אַזאַ, וועט אין קורצנס אויפשטעהן מעהר געוועלבער, ווייל די רעגירונג איז אין דער מיינונג, אַז אין פּוילען זענען דאָ צופיל קליינ-הענדלער, און יעדע גרעסערע פאַבריק דאַרף פאַרגעזעהן זיינע אַרבייטער מיט אַלעם, דעריבער מוז מען זיך בעמיהען, אַז די קליינהענדלער זאָלען זיך ווי גע-העריג אָרגאַניזירען און דעמאָלט וועט מען זיך מיט איהם מעהר רעכענען.

———:0:———

לאָדזער יוד. קאַמער-טעאַטער — נייער
„אָרט"
טעאַטער זאַל „מאַנטייפעל"
זאַכאָדניאַ 43
קינסטלערישער לייטער: מ. בראָדערזאָן.
לייטער: א. בעזמאַן.
היינט, — פּאָפּולערע פאָרשטעלונג
אָנהויב 9.15 אָוונד
פון 80 גר. ביז 3 זל.
4-טער פּראָגראַם א. נ.:
„דאָס רעדעל דרייט זיך"
אין 2 טיילען, 12 נייע שלאַגערס.
טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, דער טונקעלער און אוהערשענקאָ. מוזיק: ה. רובין און א. בייגעלמאַן, דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: י. ברוינער, טענץ און פּלאַסטיק ג. קרושוכבנאַ און מ. אַלפערן, רעזשי ש. דזשיגאַן, י. שו-מאַכער, מוזיק-לייטער—הערץ רובין, ליכט-עפעקטען יצראַ. בינע-אינספּעקטאָר מ. קאָן.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פון 5 זייגער אָוו. שבת אַ גאַנצען טאָג.

„מיטשענטשניק זשידאָווסקי"
דאָס דריטע העפט

עס איז ערשינען דאָס דריטע העפט פון דער יודיש-פּוילישער צײַטשריפט אונטער דער רעדאַקציע פון ד"ר ז. זעלינבערג, און ברענגט פאָלגענדע אָפּ-האַנדלונגען און אַרטיקלען: נחום כאַ-קאָלאָו: „דער רענעסאַנס פון העברע-איזם"; וו. בערקעלהאַמער: „פּאַציפיזם און יודענטום""; א. יעקב-לעווענסאָן: „די נייע יודישע מוזיק"; מ. וויינציהער: „זוגמונט מענקעס — דער אַרטיסט אַ-זוין שאַפען"; נ. וויינינג: „סאָציאָלאָגיע פון דער נייער יודישער ליטעראַטור"; אַבראַהאַם אָבענהיימער: „די לאַגע פון יודען אין גאָר דער וועלט און 20. יאָהרהונ-דערט"; יהושע טהאָן: „נחום סאָקאָלאָוו" וו. בערקעלהאַמער: „אויפ'ן האָריזאָנט"; א. מאַרמאָרעק: „דער גרויסער פּרובּ" י. עלענבערג: „עמק לודוג"; מ. קורצ-ראָק: „דער יוד און זיין שכן"; ק. ווידזשענער: „די מוסיע פון ישראל"; ה. שטערנבאַך: „די מלחמה, געזעהן מיט די אויגען פון אַ פּרוי"; ע. שטיין: „די השפּעה פון תנ"ך אויף דער פּוילישער ליטעראַטור"; מ. באַלבאַן: „די פּורים פון ליובּע"; מ. פּרודלענדער: „פון יודי-שע שילדערען און פּוילען".

פון ספּאָרט-לעבען

פינאַל באָקס-מאַטש פאַר'ן פּוילישען מייסטער-טיטעל

דער פּוילישער באָקס-פערבאַנד, האָט פעראָרדנעט, אַז דער פינאַל מעטש פאַר'ן פּוילישען מייסטער-טיטעל, פאַר וועלכען עס וועלען, און דאַרפען נאָך קעמפען, „י.ק.פּ." (לאָדז) און דער „באָקסינג-קלוב" (קאַטאָוויץ) מוז פאָרקומען ביז שפּעטסטענס דעם 1. מערץ ה. י. אין קאַטאָוויץ.

ווירטשאַפט פון דער באָקס אומפרע-זע, וועלען זיין דע „באָקסינג-קלוב" פון קאַטאָוויץ.

וועגען דעם ענדגילטיגען טערמין פון מאַטש, מוזען בײַדע פעראיינען צווישען זיך פערשטענדיגען.

מאָדערנער באָקסער אַנער-קענט אַלס פּראָפעסיאָנעלער

דער פּוילישער באָקסער-פערבאַנד האָט אויף זיין לעצטער פערוואַלטונגס-זיצונג, בעשלאָסען אָנצוערקענען אַלס פּראָפעסיאָנעלען פאָלגענדע באָקסער פון די דאָ אויסגערעכענטע פעראיינען, און זיי צו שטרייכען פון דער אַמאַטאָרעי-ליסטע פון פּוילישען באָקסער-פערבאַנד.

אויגוסטין באַראַ, פּאַוועל יאַנישעוויטש, אַלפרעד שטשאַטקאַ (אַלע פון פעראיין 6 סמיסלאָוויץ), גאָוואָרקאַ (גאָפּשאַר — ליפּיני), יוזעף וויליאָם („באָקסינג-קלוב" (קאַטאָוויץ) און ערנעסט יאַקיעל פון „סטאַדיאָן" (קראָלעווסקאַ הוטאַ).

נייע פערוואַלטונג פון לאָדזער קרייז-פערבאַנד פאַר בעוועג-ליכע שפּילער

אויף דער לעצטער יעהרליכער גענע-ראַל-פערזאַמלונג פון לאָדזער קרייז-פערבאַנד פאַר בעוועגליכע שפּילען, איז אויסגעוועהלט געוואָרען פאָלגענדע נייע פערוואַלטונג: מאַיאָר מאַרשאַלעק (פּרע-זעס), קאָלענבאַך (I וויצע פּרעזעס), מאַרעאָישעוויטש (II וויצע פּרעזעס), לעשניעוויטש (קאַסיר) און שטערן סע-קרעטאַר).

פּאָרוטשניק סאַם (קאַפּיטאַן פאַר קאָרב-באַלעם-שפּיל), קאַנוך (קאַפּיטאַן פאַר נעץ באַלעם-שפּיל). מאַרעאָישע-וויטש (קאַפּיטאַן פאַר האַזענאַ-שפּיל). אַלס פּאָרזיצער פון דער שפּיל און דיס-ציפּלין אָפּטיילונג מערלע, אַלס פּאָרזי-צער פון דער אָפּטיילונג פון ריכטער אָנגעלעגענהייטען פּאָרוטשניק וואַסקאָ-וויטש.

נייע פערוואַלטונג פון לאָדזער לייכט-אַטלעטישע קרייז-פערבאַנד

אויף דער יעהרליכער גענעראַל פער-זאַמלונג פון לאָדזער לייכט-אַטלעטישען קרייז פערבאַנד איז געוועהלט געוואָרען פאָלגענדע נייע פערוואַלטונג: שומלעווי-סקי (פּרעזעס), לאַבאַ (וו.-פּרעזעס), מערלע, ליטינסקי, קאַפּיטאַן יאַנאָווסקי, קלויס, באַטשקאָווסקי, מולער, מיזעל און פּאָרוטשניק וואַסקאָוויטש.

גענעראַל-פערזאַמלונג פון דער מאַטאָציקליסטען-סעקציע פון „בר-כוכבא"

היינט 9 אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון „בר-כוכבא" אַ גענעראַל פערזאַמ-לונג פון דער מאַטאָציקליסטען-סעקציע פון „בר-כוכבא".

גענעראַל-פערזאַמלונג פון פּוי-לישען ציקליסטען-פערבאַנד אין וואַרשאַ

די גענעראַל פערזאַמלונג פון פּוילישען ציקליסטען פערבאַנד קומט פאָר דעם 29 מערץ ה. י. אין וואַרשאַ.

גענעראַל-פערזאַמלונג פון פּוי-לישען באָקסער-פערבאַנד

די יעהרליכע גענעראַל פערזאַמלונג פון פּוילישען באָקסער-פערבאַנד קומט פאָר זונטאָג דעם 22. פעברואַר ה. י. אין קאַטאָוויץ.

פּוילישע באָקס-מייסטערשאַפט

די פּוילישע באָקסער-מייסטערשאַפט פאַר'ן יאָהר 1931 קומען פאָר דעם 11—12 אַפּריל ה. י. אין וואַרשאַ.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע"
נאַרוטאָוויטשאַ 20 ▲ לייטונג - מ. זאַנדבערג
גאַסטשפּילען פון דער קרוין פון יודישען טעאַטער
רודאָלף זאַסלאַווסקי
מיט זיין אויסדערוועהלטע אַנסאַמבל
פרייטאָג ד. 20 פעבר. 8.45 אָוו. פּרעמיערע!
„טביה דער מילכיגער"

אין 4 אַקטען (5 בילדער) פון שלום עליכם. פולשטענדיג נייַ-אינסצעניזירט און אונטער דער רעזשי פון רודאָלף זאַסלאַווסקי. מוזיק-מ. האַכבערג הויפּט-ראָל טביה-רודאָלף זאַסלאַווסקי, גאָלדע „סערצע"-ל. ראָזענבערג, מ'הם מענדעל-ליב שריפטזעצער, מאָטיל קאַמזויל-שלמה נאַאומאָוו.
שבת ד. 21 פעבר. 4 נ"מ צו פּאָפּולערע פּרייזען אוריאַל אַקאָסטאַ פון קאַרל גוצקאָוו. הויפּט-ראָל אוריאַל-רודאָלף זאַסלאַווסקי
שבת, דעם 21-טען, זונטאָג, דעם 22-טען פעברואַר 8.45 אַ זייגער אָוונד טביה דער מילכיגער אין 4 אַקטען (5 בילדער) פון שלום עליכם הויפּט-ראָל טביה-רודאָלף זאַסלאַווסקי, מוזיק-מ. האַכבערג
מאָנטאָג, דעם 23-טען פעברואַר גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג
אַנסאַמבל-פּרויען: ליובאַ ראָזענבערג, רעגינאַ לובאַרשאָווסקאַ, נינאַ סיביר-צעוואַ, גרוניאַ וויינשטאָק א.א. מענער: רודאָלף זאַסלאַווסקי, ליב שריפט-זעצער, שלמה נאַאומאָוו, דוד האַמבורגער, נתן רייכענבערג, שבתי בלאַכער, אַדאָלף בלאַט א. א. רעזשי-רודאָלף זאַסלאַווסקי.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון „פילהאַרמאָניע".

אָנפאַל אויפ'ן פּאָליציישען באַדען

(§) דער 30-יעהריגער יאַן קראַוטשיק פון קאָנסטאַנטינער 150 איז, אַהיים-געהענדיג שפּעט בײַ נאַכט אויף דער נאַכט, באַפאַלען געוואָרען דורך עטליכע פער-שוינען. קראַוטשיק האָט זיך קיים אַרויס-געריסען פון די אָנפאַלער און איז אַרײַנ-געלאָפען אין אַ שענק אויף דער 28. שוץ-פּאָלק. אָהן זענען אויך אַרײַנגעלאָ-פען די אָנפאַלער און צווישען זיי מיט קראַוטשיק'ן האָט זיך צעברענט אַנ'אמת'ע מלחמה.

ווען דער שענקער איז געלאָפען רופען די פּאָליציי, זענען די אָנפאַלער נעלם גע-וואָרען. קראַוטשיק איז געבליבען ליגען אַ מורא'דיג צעלומטנטער, מיט פיל וואונ-דען.

די פּאָליציי האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער אָנפאַל איז פאָרגעקומען אויפ'ן פּאָ-ליטישען באָדען. די אויספאָרשונג דויערט.

פאַר געהן זיך מיט זיין פרוי און קינד פערמשפּט אויף 4 חדשים

(§) פראַנק פראַנטשאַק איז נעכטען געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק פון מילוטערישען געריכט דערפאַר, וואָס זיינענדיג שוין 8 מאָל בעשטראָפט פאַר דעזערציע, איז ער אין דעצעמבער ווי-דעראַמאָל אַוועק פון זיין פּאַרמאַציע און בינו לבינו האָט ער זיך ערלויבט צו טרעפען רכילות געגען אַ סערזשאַנט

דאָס לעצטע מאָל האָט פראַנטשאַק דעז-ערטירט נאָר אויף איין טאָג צו זיין 18-יעהריגע געליבטע, מיט וועלכע ער האָט אַ 3-יעהריג קינד און דערפאַר איז ער פערמשפּט געוואָרען אויף 4 חדשים תפיסה.

אַ זעלנער טאָר נישט בענקען.

פערשאָלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער היינטיגער צייט

(155 פּאָרטזעצונג)

— איך וואָלט בלויז געוואָלט וויסען, וואָס דער בחור בעהאַלט פאַר מיר. אז ער בעהאַלט עפּעס פאַר מיר — אין דעם בין איך זיכער. ער האָט מיר מיטצוטיילען עפּעס וויכטיגער, נאָר ער וויל נישט אַרויס מיט דער שפּראַך. עס איז געווען נאַריש, וואָס איך האָב איהם נישט געפרעגט.

עס האָט זיך דערהערט אַ קלאַפּען אין דער טיר און באַלד איז טאַקע ריינהאַרד אַריינגעקומען.

אַ חוצפּה'דיגער אויסדרוק איז געלעגען אויף זיין פּנים, ווען ער האָט זיך בעגריסט און געוואָרפען אַן אויב־פאַרשעמענדיגען בליק אויף דעם גראַף.

— אָט בין איך, הער גראַף, — האָט זיך ריינהאַרד אָפּגערופען מיט אַ שמייכעל. עדגאַר איז געשטאַנען אָנגעלעהנט אויף דעם פּאָטעל און האָט נישט געענטפערט מיט קיין בעוועגונג אויף זיין גרוס און אויף זיין בליק.

— בין איך אפשר געקומען צו פריה, הער גראַף? עס טוט מיר זעהר לייד. לענגער קען איך נישט וואַרטען. איהר מוזט ערלעדיגען מיין חוב.

— איהר רעדט צו מיר אויף אַן אומפאַרשעמטען אופן! — האָט עדגאַר געענטפערט און דאַן איז ער צוגע־גאַנגען צום טיש.

דאָס האָט ריינהאַרד'ן דערפרעהט, די פאַרביסענע מינע אויפ׳ן פּנים האָט זיך געענדערט און זיינע קליינע אויגען האָבען אַ פרעהליכען בליק געטאָן. אין אַ זעהר חניפה'־דיגען טאָן האָט ער געענטפערט:

— איך האָב קיינמאָל נישט געצווייפעלט, אז איהר וועט...

— איהר דאַרפט נישט קיין סך רעדען. דאָ האָט איהר די סומע, וואָס קומט אייך. — האָט דער גראַף געזאָגט.

ריינהאַרד האָט גענומען דאָס געלד, דערנאָך האָט ער אַ קנייטש געטאָן מיט'ן שטערן און זיך אָנגערופען:

— גנעדיגער הער, איך מוז מיך מודה זיין פאַר אייך, אז איך בין בעגאַנגען אַ גרויסען פעהלער.

— ווי אַזוי? — האָט עדגאַר אויסגערופען.

— ניט מט עס נישט פאַר אומגוט. איך קען נישט רע־כענען אויף דער געטריישאַפט פון דער פרוי שולץ. זי איז נישט מעהר די זעלבע, וואָס פריהער, און מיר קענען נישט זיין זיכער אין איהר.

— און דאָס זאָגט איהר ערשט יעצט געוואָ־רען? — האָט עדגאַר בייז געפרעגט.

— יאָ, איך האָב געהאַט אַ טעות. אָבער וואָס טויג מיר איבעריגע ווערטער? די יונגע דאַמע קען דאָרט מעהר נישט בלייבען. — האָט ריינהאַרד געענטפערט.

— דערמיט בין איך מסכים, אָבער וואוהין וועט איהר דאָס מעדעל אוועקגעבען? אויב איהר האָט מורא ווייטער זי צו לאָזען ביי דער פרוי שולץ?

— אַ, גנעדיגער הער, לאָזט דאָס איבער פאַר מיר. איך וועל שוין די זאַך ערלעדיגען. איך בעט בלויז דריי טעג צייט.

— וואָס, דריי טעג?

— יאָ, איך מוז זיין זעהר פאָרזיכטיג? איך פערזי־כער אייך, אז אין פערלויף פון דריי טעג וועט איהר דאָס מעדעל זעהען אנדערשוואו.

— הם. קען איך מיך פערלאָזען אויף אייך?

— געוויס, גנעדיגער הער.

— איך האָב אייך גוט בעצאָהלט, ריינהאַרד, און ווען עס וועט אייך געלונגען דאָס מעדעל אוועקצופיהרען אויף אַ זיכער אָרט, וואו איך וועל קענען אונגעשטערט זיך זע־העז און רעדען מיט איהר, וועט איהר בעקומען אַ ספּעציע־לע בעלוינונג.

— עס איז געמאַכט, גנעדיגער הער, איך גלויב, אז איך וועל כשר פערדינען אייער בעלוינונג. איהר וועט האָ־בען די געלעגענהייט אַן איבריג מאָל צו דערוויסען זיך, אז דאָס, וואָס ריינהאַרד זאָגט צו, פיהרט ער אויס.

— נו, מיר וועלען זעהען. איך ערוואַרט פון איבער דריי טעג פרישע נאַכריכטען.

— איך וועל קומען אין דער זעלבער צייט, וואָס איצט.

— דער גראַף האָט אַ שאָקעל געטאָן מיט'ן קאָפּ.

— ריינהאַרד האָט זיך פערנייגט און אַרויסגעגאַנגען.

— גראַף עדגאַר האָט ווירער גענומען אַרומגעהן הין און צוריק איבער'ן צימער.

אין עטליכע מינוטען אַרום, האָט זיך די טיר ווידער געעפענט און אַ יונגער זעלנער איז אַריינגעקומען אין צימער.

— נו, שמידט, וואָס וועט איהר זאָגען? איך האָב דאָך אייך נישט גערופען, — האָט זיך דער גראַף געווענ־דעט צום זעלנער, וואָס איז געשטאַנען אויף אַ פּאָר שריט דערווייטערט.

— איך האָב דעם אָפיציר עפּעס צו מעלדען, — האָט שמידט געשטאַמעלט.

— וואָס איז דאָ נייעס? קומט נעהנטער! — האָט עדגאַר געזאָגט.

דער זעלנער איז געקומען נעהנטער.

— רעדט, וואָס האָט איהר מיר צו מעלדען? נאָך אין דער פריה האָב איך געוואוסט, אז איהר האָט מיר צו מאַכען אַ מעלדונג. — האָט עדגאַר ווייטער געזאָגט.

— יאָ, ריכטיג, הער אָפיציר, נאָך אין דער פריה האָב איך געוואָלט רעדען. אָבער איך בין נישט געווען דרייסט. איך ווייס נישט, ווי דער הער אָפיציר וועט קוקען דערויף.

עדגאַר איז געוואָרען אויפמערקזאַמער. ער האָט זיך אַ וואָרף געטאָן אין זיין פאָטעל און געזאָגט:

— איהר מאַכט מיך נייגעריג. רעדט, איך בעפעהל אייך.

(פאָרטזעצונג קומט).

אכטונג! נייע סטעמפּלען פאַר די וואָס פיהרען מעלדונג'ען

לויט'ן פאָרשריפט פון דער מאַכט צו די נידריגסטע פרייזען עמפעהלט

P. H. Sztyft Łódź, Piotrkowska **66**

ווי אויך כלערליי וואוינונגס־נומערן

„ו.י.ז.א."

כדי צו בעעהרען דעם 70־יעהריגען געבורטס־טאָג פון פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע

נחום סאָקאָלאָוו

וועלען האַלטען רעפעראַטען די ה"ה ד"ר י. פרענקעל און ד"ר ז. עלענבערג אין יוד. פרויען־פערבאַנד וו.י.ז.א., שענקיעוויטשאַ 26 היינט מיטוואָך 9 אַ זייגער אָוונד.

פאַר מיטגלידערינס און אַריינגעפירטע געסט איז דער אַריינגאַנג אומזיסט.

קינא

ZACHĘTA

זגיערזשער־גאַס 26.

היינט און ווייטערדיגע טעג!

דאָפּעלטער פּראָגראַם. ::::::::::: דאָפּעלטער פּראָגראַם.

1. בילד.

גרויסע שפּאַנענדע מזרח־דראַמע

די בלום פון מזרח

רעאַליזירט דורכ'ן שעפער פון פילם „דער גבור אין קייטען"

אין הויפּטראָלען: **Jacque Catelain, Claudia Victrix**

2. בילד.

אין די נעגעל פון אזיאַטען

סענסאַציאָנעלע פּאַסירונגען פון אַ פערליבט פּאָרל אין סאַן־קינג, בעת דער כינעזישער רעוואָלוציע. אויסערגעוועהנליכע טעמפּאָ, זעלטענע צופאַלען און שטאַרקע שפּאַנונג.

אין די הויפּט־ראָלען: **William Haines, Anita Page**

אויסגעצייכנ. אָרקעסטער אונטער לייטונג פון י. סטעפּאַנסקי

אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג. – שבת, זונטאָג, און חגאות 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג.

פּרייזען ערמעסיגט. דער זאַל איז גוט געהייצט.

די שענסטע פאָטאָגראַפישע אויפנאַמען

און סאָלידע אויספיהרונג איז נאָר אין דעם ערשטקל. קונסט־פאָטאָגראַפישען אַטעליער

„PARISIEN“

אינהאַבער: ה. בראָקאַ, לאָדז, פראַנציסקאַנער № 30

עס ווערען אויסגעפערטיגט אַלערליי אַרבייטען, וואָס אַנבעלאַנגט צו פאָטאָגראַפיע, צ. ב. רעפּראָדוקציעס פון מאַלער־בילדער, מאַשינען־פּלענער, אַרכיטעקטור, פאַבריקס־לאָקאַלען, אינערן און אויסערן־אויפנאַמען, פּערזאָנס־בילדער, גרופּען, בעלער, באַנקעטען, אַרטיסטישע קרייזען, אַמאַטאָרען־פאָרשטעלונגען א. אַז. וו. אַלע אויפנאַמען ווערען אויסגעפיהרט דורך מיר פּערזענליך. ספּעציאַליטעט פון פּאָרטרעטען, ווי אויך אַ גרויסער אויסוואַהל פון פערשידענע ראַהמען, צו זעהר ביליגע פּרייזען.

צופאָהר מיט די טראַמווייען 1, 6, 14.

מיט אַכטונג

Zakład Fotograficzny

„PARISIEN”

wł. H. SROKA

Łódź, Franciszkańska 30

הויזבעזיצער מיטגלידער פון לאָדזשער קרעדיט־פעראיין!

מיטוואָך, דעם 25־טען פעברואַר 1931 פינקטליך 4 נאָכמיטאָג דומט פאַר אין לאָדזשער קרעדיט־פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 21 די יעהרליכע גענעראַל־פערזאַמלונג.

מיר האַלטען פאַר אונזער חוב אויפמערקזאַם צו מאַכען, אז די אנוועזענהייט אויף דער גענעראַל־פערזאַמלונג איז אונגעהויער וויכטיג פאַר יעדען מיטגליד און פאַר דער עקזיסטענץ פון קרעדיט־פעראיין.

אויף דער דאָזיגער גענעראַל־פערזאַמלונג וועלען דעצידירט ווערען ענינים, וואָס זענען פאַר אייך פון דער גרעסטער וויכטיגקייט.

צווישען אַנדערע וועט פעסטגעשטעלט ווערען דורך דער גענעראַל־פערזאַמלונג די הויך פון אַדמיניסטראַציע־קאָסטען און צינזען פאַר פערלענגטע חובות. די גענעראַל־פערזאַמלונג וועט אויך מוזען אַרויסטראָגען איהר שאַרפסטען פּראָטעסט קעגען לאָדזשער שטאָט־ראָט און מאַגיסטראַט, וועלכע האָבען בעשטימט די הויך פון קאָמונאַלען צוגאָב־שטייער פון הייזער אויף 125 פּראָצענט, בעת אין וואַרשאַ בעטרעפט דער קאָמונאַלער צוגאָב־שטייער נאָר 50 פּראָצענט.

אַזאַ פּראָטעסט פון דער גענעראַל־פערזאַמלונג פון קרעדיט־פעראיין וועט זיכער האָבען די געהעריגע ווירקונג אין ענטשפּרעכענדע מיניסטעריום, אַ דאַנק וואָס דאָס מיניסטעריום קען פעראָרדנען צו פערקלענערען דעם צוגאָב־שטייער.

אַ חוץ דעם וועט די גענעראַל־פערזאַמלונג וועהלען נייע מיטגלידער אין דער דירעקציע, ווי אין אויפזיכטס־ראַט אָרט פון די, וועמענס קאַדענץ עס האָט זיך היי־יאָהר געענדיגט.

צווישען די דאָזיגע געוויסע זיך פערטרעטער פון אונזער הויז־בעזיצער־פעראיין. יעדען און נישט יודען אינזערע קאַנדידאַטען קענען נאָר דעמאָלט זיין געזיכערט, אויב עס וועט ניט פעהלען קיין איין יודישע שטימע פון אונזער קרייז. עס ליגט אין יעדענס איי־גענעם אינטערעס זיך צו בעזאָרגען בעצייטענס מיט שטים־רעכט.

כדי צו האָבען שטים־רעכט דאַרף מען אַרויסנעמען אין קרעדיט־פעראיין אַן אייגענטריט־בילעט. די איינטריטס־בילעטען ווערען אַרויסגעגעבען נאָר ביז ד. 24 פעברואַר 2 אַז. נאָכמ. קיינער בעדאַרף נישט אַרייגען אויף דער לעצטער מינוט און מוז זאָרגען זיך און זיינע שותפים בעזאָרגען [illegible] מיט איינטריטס־בילעטען.

אויב אימיצער [illegible], אַדער [illegible] נישט זיין אנוועזענד אויף דער גענעראַל־פערזאַמלונג, דאַן גיט איבער אַ פולמאַכט אַ צווייטען הויז־בעזיצער. פול־מאַכטען גיט אַרויס אומזיסט אונזער פעראיין (פּיעטריקאָווער 46).

געדענקט, אז אין אייער אייגענעם אינטערעס ליגט צו זיין אַנוועזענד אויף דער גענעראַל־פערזאַמלונג.

יעדער מוז קומען שיצען זיינע אינטערעסען אין לאָדזשער קרעדיט־פעראיין.

קאָמיסיע פאַר אַלע אנגעלעגענהייטען פון „קרעדיט־פעראיין" ביים צענטער. הויז־בעזיצער־פעראיין (פּיעטריקאָווער 46

Obwieszczenie.

Dyrekcja Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi podaje do powszechnej wiadomości, że zwyczajne ogólne zebranie Członków Towarzystwa odbędzie się w dniu 25 Lutego 1931 r., o godz. 4-ej po południu, w gmachu Towarzystwa Kredytowego, przy ul. Pomorskiej 21.

Porządek dzienny ogólnego zebrania obejmuje:

1) Sprawozdanie Dyrekcji za rok 1930.
2) Projekt do Etatu na rok 1931.
3) Wybór 2-ch Dyrektorów.
4) Wybór 1-go Zast. Dyrektora.
5) Wybór 3-ch Członków Komitetu Nadzorczego.

Wstęp na ogólne zebranie przysługuje wszystkim Członkom Towarzystwa t. j. osobom, które zaciągnęły w T-wie pożyczkę w listach zastawnych, o ile wogóle służy im z prawa możność rozporządzania swoim majątkiem. Za małoletnich, ubezwłasnowolnionych i pozostających pod opieką, prawo głosu na ogólnem zebraniu przysługuje ich opiekunom i kuratorom. Mąż właścicielki może uczęstniczyć na Ogólnem Zebraniu bez upoważnienia. Członek T-wa może przelać swoje prawo do głosowania na ogólnem zebraniu na innego członka, nikt jednakże nie może mieć więcej niż dwa głosy. Na dni 15-cie przed Ogólnem Zebraniem t. j. do dnia 10 lutego b. r. mogą być podane ze strony Stowarzyszonych do Komitetu Nadzorczego wnioski na ogólne zebranie, opatrzone przynajmniej 20-ma podpisami.

Sprawozdanie Dyrekcji za rok ubiegły, oraz projekt etatu na rok 1931 będą dostępne dla Stowarzyszonych w biurze Towarzystwa od dnia 18 lutego r. b.

Bilety wejścia na ogólne zebranie wydawane będą w Biurze T-wa, w godzinach biurowych, poczynając od dnia 18 lutego do dnia 24 lutego r. b. włącznie.

Bez biletu wejścia nikt na salę ogólnych zebrań wpuszczonym nie będzie.

האַנדעלס־קאָרעספּאָנדענץ

פּוילישע, דייטשע, פראַנצויזישע, ענגלישע

ערלעדיגט דאָס ביוראָ „אַרגוס"

זאַכאָדניאַ 36 טעלעפאָן 108-47

טליתים־פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב־וואָלענע זיידענע טליתים כמו טערקישע, יאַראָסלאַווער און קאָלאָמעער, ווי אויך אויסלענדישע, טליתים קטנים הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית.

צו בעקומען ב י ל י ג ע ר ווי איבעראַל ביי

א. ה. ציטרינאָווסקי,

קאַמיעננאַ 1, אין צווייטען טויער פּאַרטער.

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלע טליתים צו וואַשען.

1500—2000 zł.

da odstępnego za 2 pokoje z kuchnią z wygodami solidny lokator.

Oferty do red. pod „Zaraz"

אַ האַנדעלס אָדער וואוין־לאָקאַל

פון 3 שטובען מיט אַ קוך מיט 2 איינגענג אין צענטרום פון שטאָט אין דער געגענד פּיעטרי־קאָווער, זאַכאָדניאַ איבערצוגעבען. צו ערפאַה־רען ביי ה. טורבאָוויטש, צעגעלניאַנאַ 31, טעלעפאָן 221-34.

וויכטיג פאַר די, וואָס געלד איז ביי זיי טייער!

איך קויף מעבעל, דיוואַנען, שרייב מאַשינען, אַנציגער און פערשיידענע געגענשטענדע. ב'צאָהל די בעסטע פּרייזען שענקעוויטשאַ 23 אין מעבעל־געשעפט.

א. ווייצמאַן

בעמ.: ביי מיר איז שטענדיג אויף לאַגער שעהן מאָדערנע מעבעל ביליג.

סוחרים וועלכע ווילען

פיהרען האַנדעלס־ביכער, קענען זיך ווענ־דען צו מיר! איך פיהר די ביכער וועלכע איך פיהר ביי איינגע לאָדזער פירמעס, ווערען שטענדיג אָנערקענט פון סקאַרב, און די פירמעס צאָהלען פּאַדאַטקעס נאָר לויט די ביכער. מען קען נאָך יעצט איינפיהרען האַנדעלס־ביכער פאַר'ן יאָהר 1931. ביטע זיך צו ווענדען צו מיר!

ג. גרינבוים, קאָנסטאַנטינער 46.

לינקע אָפיצינע, 1 שטאָק.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך, אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאָלסטו נאָר קומען אין ביוראָ

פון ד. מאַנעלאַ

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף פּיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיצינע פּאַרטער, טעל. 95-124

וואו עס הערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאָרנע האַנדלאָוע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאָוזולעס זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע טעטעס אין פּוילען, העגען דירות אין אורזשענד ראָזשעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. בעמ.: קלאָוזולעס און זאַבעזפּיע־טשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט אין משך פון 24 שעה.

מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ,

פּיעטריקאָווער 17, 1־טער הויף

SOK CZOSNKOWY

żadne lekarstwo!

To żaden środek tajemniczy!

Niesfałszowany produkt natury, oddawna ceniony jako środek dietetyczny. Zapobiega zwapnieniu żył, obniża wysokie ciśnienie krwi i usuwa zaburzenia przemiany materji. Sok czosnkowy Dr. Casparego sprzyja trawieniu, wydziela z organizmu szkodliwe substancje trujące i działa odświeżająco i wzmacniająco na cały organizm.

1 butelka 7 zł. 3 butelki 18 zł.

Dr. Caspary i S-ka, Gdańsk. **oddz. 17**

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אַנגעוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ

פּעטריקאָווער 17

2־טער הויף פּאַרטער

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 79-148, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען אין משך פון 24 שעה. אַפּעלאַציעס, אַפּאַזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רע־קורסען וועגען פּאַטענער, ווייזעס אין קאָמיסאַריאַט־זשאַנדו, וועקסעל־אינקאַסאָ אויף גאַנץ פּוילען און גאַליציען ווערען פינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פּרייזן. שותפות־אַקטען, סטאַטוטען, איבערזעצן אינטערוועציעס, אַקטען, דאַראַווינעס אַלערליי ספּראַווען ווערען אַנגענומען אַדורכצופיהרען, ענוטע־טועל מיט אַנ' דוואָקאַט.

די איינציגע טאָכטער

פון ישראל מאַנעלאַ

2־טער הויף פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 79-148.

בעמ.: דאָס ניי־„געבאַקענע" מאַנעלאַ־ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג־עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך

אין צווייטען הויף פּאַרטער

טעלעפאָן 79-148

צו פּערמיטען אין צענטרום שטאָט

3 גרויסע זאַלען,

יעדער צו 8 פענסטער און 2 איינגענג, אין פּאַרטער, 2־טען און דריטען שטאָק. צו ער־פאַהרען פּיעטריקאָווער 105 ביים פּערוואַלטער.

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען־היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבעראַר־בייטע איך אויף גאַנצליך ניי.

נאָר פאַר 2.50 זל.

געדענקט דעם אַדרעס:

זאַוואַדזקאַ 23

אין הויף, 2־טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.

בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויס־פּערטיגונג – 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל

„TOLA"

דאַמען־סאַקעוועס

פון אַלטע פילץ־היטען אינטאַקטע צו נציד מ אָדער דאַמען־היט, מאַך איך די שענסטע פאַסאָנס סאַקעוועס אין פיינסטער אויספיהרונג צו שפּאָט ביליגע פּרייזען.

אַבאָנאַמענטס־פּרייז [illegible] אַנאָנסען־פּרייז [illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski

Drukarnia B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska [illegible]